

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Mitä nuo oikein täällä tekkee?

Video jalkautuvasta nuorisotyöstä

Mira Mällinen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 05 / 2018

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Mira Mällinen	Sivumäärä 42 ja 3 liitesivua
Työn nimi Mitä nuo oikein täällä tekkee? Video jalkautuvasta nuorisotyöstä	
Ohjaava(t) opettaja(t) Kimmo Lind	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Oulun kaupungin nuorisopalvelut/Riitta Veijola ja Tarja Rönkkö	
Tiivistelmä <p>Ouluun valmistui keväällä 2016 uusi kauppakeskus Valkea. Kauppakeskuksen myötä nuoriso siirtyi viettämään vapaa-aikaansa kauppakeskukseen. Oulussa on tehty jalkautuvaa nuorisotyötä jo vuosikymmenten ajan. Välillä jalkautuva nuorisotyö on ollut vähäistä, mutta uuden kauppakeskuksen tulemisen myötä Oulussa on tehostettu huomattavasti jalkautuvaa nuorisotyötä.</p> <p>Toiminnallinen opinnäytetyöni on aiheeltaan jalkautua nuorisotyö. Työn tavoitteena oli tehdä video jalkautuvasta nuorisotyöstä. Video sopii jalkautuvan nuorisotyön markkinointiin niin nuorille kuin aikuisille, video tulee osaksi työntekijöiden perehdyttämisessä käytettäviin materiaaleihin ja videolla voi esitellä muille kunnille Oulussa tehtävää jalkautuvaa nuorisotyötä.</p> <p>Työssä tarkastellaan opinnäytetyön taustaa ja tarvetta, jalkautuvan nuorisotyön historiaa ja mitä jalkautuva nuorisotyö pitää sisällään tänä päivänä. Kehittämistyön tarpeellisuus tulee esille, tarkastelun alla ovat myös osallisuuden määritelmä, jalkautuvan ja etsivän nuorisotyön suhde toisiinsa ja osallisuuden määritelmä. Videon käsikirjoituksen sisältö on muotoutunut näiden tarkastelujen pohjalta.</p> <p>Videon käsikirjoituksessa hyödynnettiin nuorten kyselyn tuloksia, työntekijöiden haastattelujen vastauksia ja jalkautuvan nuorisotyön havainnoin tuloksia. Nuorten osallisuus on otettu huomioon videota tehdessä. Videon kuvaajana toimi nuori aloitteleva kuvaamisen ammattilainen ja videolla näyttelee nuoria 9-luokan oppilaita. Nuorten kyselyn perusteella video on tarpeellinen, koska nuoret eivät tieneet jalkautuvasta nuorisotyöstä juuri mitään, mutta suurinta osaa kyselyyn osallistuneista nuorista työmuoto kiinnosti.</p> <p>Lopputuloksena syntyi laadukas video jalkautuvasta nuorisotyöstä, videolla näkyy kohtaamisia nuorten kanssa, eri paikkoja missä nuorisotyöntekijät jalkautuvat ja jalkautuvan nuorisotyön tarpeellisuus. Videolla asiatieto on tekstinä, jotta kaikki oleellinen tieto välittyy katsojalle. Video jää Oulun nuorisopalveluiden käyttöön. Ammatillisesti tämä oli nuorisotyötä parhaimmillaan. Työssä tarkastellaan yhtä nuorisotyön työmuotoa.</p>	
Avainsanat Jalkautuva nuorisotyö, video jalkautuvasta nuorisotyöstä, osallisuuden määritelmä, jalkautuvan nuorisotyön tarpeellisuus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme
ABSTRACT

Author Mira Mällinen	Number of Pages 42 and pages of appendices 3
Title What are they doing here? Video about street youth work	
Supervisor (s) Kimmo Lind	
Subscriber and/or Mentor Youth Services in Oulu City/Riitta Veijola ja Tarja Rönkkö	
<p>Abstract</p> <p>In the spring of 2016, a new shopping center Valkea was completed in Oulu. With the shopping center, the youth moved to spend their free time in the shopping center. Oulu has been working on street youth work for decades, and before the street youth work was over. There has been little work between street youth work, but with the introduction of a new shopping center in Oulu, there has been intensified considerable street youth work.</p> <p>My functional thesis is to street youth work. The aim of the thesis was to make video footage of street youth work. The video is suitable for the promotion of street youth work for both young and adult, the video becomes part of the material used to train the workforce and the video can showcase other youth work in Oulu.</p> <p>The thesis looks at the background and the need for the thesis, the history of youth work and what kind of street youth work is involved today. The necessity of development work is highlighted, including the definition of inclusion, the relationship between street youth work and the pursuit of street youth work and the definition of inclusion. The content of the video manuscript has been formed on the basis of these reviews.</p> <p>The video script utilized the results of the youth survey, the interviewees' employee interviews and the results of the street youth work observations. Young people's involvement has been taken into account when making a video. Video was a young beginner filming professional, and the video plays young 9th grade students. According to the youth survey, the video is necessary because the young people did not know about just about street youth work, but most of the young people who participated in the survey were interested in.</p> <p>The end result was a high-quality video footage of street youth work, video featuring encounters with young people, different places where street youth workers are walking and the need for street youth work. The video contains information in the text so that all relevant information is transmitted to the viewer. The video is left to Oulu's youth services. The thesis examines one form of youth work.</p>	
Keywords Street youth work, video footage of street youth work, definition of inclusion, the necessity of a young warrior	

SISÄLLYS

JOHDANTO	5
1. OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET	7
1.1 Historian havinaa	9
1.2 Kehittämistarpeet ja tavoitteet	11
2. KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT	13
3. JALKAUTUVAN JA ETSIVÄN NUORISOTYÖN TARKASTELUA	16
4. JALKAUTUVAN NUORISOTYÖN TARVE ON OLEMASSA	19
5. JALKAUTUVA NUORISOTYÖ OULUSSA TÄNÄÄN	21
5.1 Jalkautumisen ympäristöt	23
5.2 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa	24
6. TUTKIMUKSEN TULOKSET	27
6.1 Nuorten kyselyn tulokset	27
6.2 Nuorisotyöntekijöiden ajatuksia jalkautuvasta nuorisotyöstä	28
6.3 Havainnot jalkautuvasta nuorisotyöstä	32
7. VIDEON TUOTTAMISPROSESSI	33
7.1 Käsikirjoitus	34
7.2 Näyttelijät	36
8. ARVIOINTI TYÖLLE	39
9. LOPUKSI	42
LÄHTEET	45

JOHDANTO

”Ketä te oikein ootte?” ”Ootteko te sossuja?” ”Ootteko te jotakin vartijoita?” Tässä muutama kysymys, joita olen kuullut jalkautuessani nuorisotyöntekijänä nuorison vapaa-ajanviettopaikoille Oulussa. Jalkautuvaa nuorisotyötä - josta aiemmin käytettiin nimeä katutyö - on tehty vuosikymmeniä. Volyymi on välillä ollut isompi ja välillä työmuoto on melkein hiipunut. Jalkautuvan nuorisotyön termi on tänäkin päivänä nuorille melko vieras käsite. Samoin aikuisille, jotka eivät tee nuorisotyötä ammatikseen. Kaikki nuorisotyöntekijät eivät koe jalkautuvaa nuorisotyötä mieluisaksi työmuodoksi eivätkä kaikki välttämättä halua sitä tehdä. Yhtenä syynä työmuodon karttamiseen ovat ennakkoluulot ja epätietoisuus.

Olen jalkautunut ensimmäisen kerran vuonna 2009. Oulussa tehtiin tuolloin alueellista katutyötä ja painopiste oli alueellisessa katutyössä. Työntekijät jalkautuivat lähiöihin perjantai-iltaisina. Jalkautuvaan ryhmään kuului kolme nuoriso-ohjaajaa alueen eri nuorisotaloilta. Keskustassa jalkauduttiin yleensä vain koulujen päättäjäispäivänä ja vappuna. Vuonna 2016 Ouluun rakennettiin kauppakeskus Valkea, jossa nuoriso alkoi viettää vapaa-aikaansa. Ilmiö herätti jalkautuvan nuorisotyön uudelleen henkiin kaupungin keskustan alueella ja Oulun kaupungin nuorisopalvelut tehostivat toimintaansa reilusti.

Opinnäytetyöni idea lähti Aseman Lapset ry:n hanketyöntekijän kanssa käydystä keskustelusta. Puhuimme kuinka hienoa olisi, jos jalkautuvasta nuorisotyöstä olisi esittää video. Se olisi kätevä työväline jalkautuvan nuorisotyön markkinointiin nuorille ja aikuisille. Videota voisi käyttää myös työntekijöiden perehdytysmateriaalina. Tiesin opintojeni alussa opinnäytetyöni olevan toiminnallinen ja videon tekeminen osoittautui mielenkiintoiseksi toiminnalliseksi osuudeksi. Keskusteltuani työni tilaajan Oulun kaupungin nuorisopalveluiden palvelupäällikön Riitta Veijolan

ja jalkautuvan nuorisotyön koordinaattori Tarja Rönkön kanssa tulimme siihen tulokseen, että jalkautuvan nuorisotyön markkinoinnissa/perehdytysmateriaaleissa on kehittämistarvetta ja video olisi siihen hyvä työkalu.

Opinnäytetyöni liittyy oleellisesti nuorisotyöhön, jonka puitteissa moni yhteisöpedagogi työskentelee valmistumisensa jälkeen. Jalkautuva nuorisotyö on yksi nuorisotyön työmuoto ja Oulussa sitä tehdään säännöllisesti. Oulussa tehtävästä jalkautuvasta nuorisotyöstä on materiaalia todella vähän ja se vähäinenkin materiaali on vain nuorisopalveluiden työntekijöiden nähtävissä. Oulun kaupungin verkkosivuilla ei ole lainkaan kerrottu jalkautuvasta nuorisotyöstä. Etsiessäni tietoa jalkautuvasta nuorisotyöstä yllätyin, kuinka vähän aiheesta on ylipäätään kirjoitettu. Theesus.fi -sivustoilta Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnäytetöistä vuodelta 2011 alkaen löytyy kolme työtä jalkautuvasta nuorisotyöstä, etsivästä nuorisotyöstä on vastaavasti tehty kymmeniä opinnäytetöitä.

Toiminnallisen opinnäytetyön kyseessä ollessa videon rooli korostuu. Tilaaja toivoi sen olevan laadukas ja täynnä asiaa jalkautuvasta nuorisotyöstä. Käsikirjoitimme videon sisällön yhteistyössä sen kuvaajan sekä jalkautuvien nuorisotyöntekijöiden kanssa. Videon kuvaaja kaipasi lisää tietoa aiheesta ja päätimme tehdä kyselyn nuorisotyöntekijöille. Sähköpostitse tehdyn kyselyn vastaukset avasivat kuvaajalle vielä enemmän mistä jalkautuvassa nuorisotyössä on kyse. Kyselyn tuloksia kuvaaja käytti käsikirjoituksen pohjustukseen. Kuvaaja itse on nuori aikuinen ja hänellä oli todella vähän tietoa jalkautuvasta nuorisotyöstä.

Video on työni tärkein osa. Sen lisäksi haluan tuottaa kirjallisessa osuudessa laajemmin tietoa jalkautuvasta nuorisotyöstä ja pääasiassa Oulussa tehtävästä työstä. Video ei avaa jalkautuvaa nuorisotyötä koko laajuudessaan katsojalleen, vaikka perusasiat siitä ilmenevätkin. Opinnäytetyöni raportissa kerron alkuun kehittämistyön tavoitteista ja tarpeista. Jalkautuvan nuorisotyön historiaa käytän apuna tarpeen pohjustamiselle. Nuorille tehty kysely, työntekijöiden haastattelut sekä havainnointi avaavat kehittämistyön tarvetta. Markkinointi ja perehdytys jalkautuvaan nuorisotyöhön nousivat selkeästi kehittämistarpeiksi niin minun, kuin

työni tilaajankin mielestä. Käyn läpi myös jalkautuvan nuorisotyön tarvetta Oulussa, sen nykytilaa Oulussa, jalkautumisen ympäristöjä ja moniammatillisuuden merkityksestä.

Opinnäytetyöni tavoite on saada aikaiseksi hyvä työväline jalkautuvaan nuorisotyöhön. Sekä saada jalkautuvaa nuorisotyötä tutummaksi niin nuorille kuin aikuisille. Video on monikäyttöinen. Sitä voidaan käyttää työntekijöiden perehdytysmateriaalina, jakaa sosiaalisessa mediassa nuorille ja sen avulla voidaan markkinoida jalkautuvaa nuorisotyötä valtakunnallisesti. Video tuottamisprosessiin vaiheet avaavat työni loppu puolella tarkasti. Käsikirjoituksen synty ja rakenne on kerrottu tarkasti. Videon teon eri vaiheet: kuvaukset, näyttelijät ja haasteet kuvauksessa olen avannut lukijalle yksityiskohtaisesti.

Videon tekemisessä osallistin nuoria mukaan. Osallisuus on tänä päivänä nuorisotyössä arkipäivää ja videon tekemisessä se toteutui. Kuvaaja oli nuori ja nuoria näyttävät nuoret pääsivät mukaan videon tekemiseen. Nuoria kuultiin videon käsikirjoituksessa ja heidän mielipiteillään oli iso rooli koko opinnäytetyön onnistumisen kannalta. Osallisuuden määritelmää ja osallisuuden lainsäädäntöä avaavat myös lukijalle yksityiskohtaisemmin. Toivon, että video ja seuraavat 40 sivua asiaa avaa lukijalle mitä jalkautuva nuorisotyö on ja miksi se on tärkeä työmuoto nuorisotyössä.

1. OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET

Olen aloittanut työni nuoriso-ohjaajana Oulun nuorisopalveluilla vuonna 1999 Kaijonharjun nuorisotalolla. Takaisin nuorisotyöhön ja nuoriso-ohjaajan työtehtäviin palasin monien mutkien kautta vuonna 2009. Nykypäivänä työtehtäviä ja työmenetelmiä on todella paljon eikä työ ole paikkasidonnaista. Nuorisotyötä tehdään varsinaisten nuorisotilojen lisäksi esimerkiksi kouluilla, kirjastoissa, verkossa jne. Yksi omassa työssäni käyttämäni työmuoto on jalkautuva nuorisotyö.

Opinnäytetyön työstäminen käynnistyi heti opintojeni alussa syksyllä 2016. Tiesin tekeväni työn aiheesta, joka liittyy työtehtäviini Oulun nuorisopalveluilla.

Syksyllä 2016 Oulun nuorisotyössä oli havaittavissa muutosta uuden kauppakeskus Valkean avaamisen jälkeen. Joillakin nuorisotaloilla kävijämäärät laskivat. Nuorten mukaan kaikki nuoret kokoontuivat Oulun keskustan uudessa kauppakeskuksessa. Valkeassa ”notkuvista” nuorista kirjoitettiin sosiaalisessa mediassa sekä sanomalehtien mielipidepalstoilla eikä niinkään positiivisessa mielessä. Tämän julkisen keskustelun sekä nuorisopalveluiden reagoinnin vuoksi päätin opinnäytetyöni liittyvän jalkautuvaan nuorisotyöhön. Työni on myös ajankohtainen. Oulussa tehostettiin jalkautuvaa nuorisotyötä syksyllä 2016 vuosien hiljaiselon jälkeen.

Uusia työntekijöitä perehdytettiin jalkautumaan kauppakeskus Valkeaan. Perehdytyksestä vastasivat kokeneet työntekijät ja se sisälsi yhden muutaman tunnin mittaisen teoriapohjaisen koulutuksen. Kiinnostuin, miksi osa nuorisotyöntekijöistä koki jalkautuvan nuorisotyön epämukavana työmuotona. Tämä on tullut ilmi monissa työntekijöiden yhteisissä palaverieissa eikä jalkautuvan nuorisotyön tiimiin ole suuri tunku työntekijöiden keskuudessa. Yleisimpiä syitä olivat tietämättömyys ja kokemattomuus. Jalkautuva nuorisotyö tuo nuoriso-ohjaajille vaihtelua nuorisotalotyön lisäksi. Jalkautuessa pääsee kohtaamaan paljon eri nuoria ja vieään nuorisotyötä tunnetuksi niille nuorille, jotka eivät käy nuorisotaloilla. Samalla on mahdollisuus kertoa niistä eri vaihtoehdoista, joita Oulun nuorisopalvelut tänä päivänä nuorille tarjoaa.

Tarkastelen tutkimuksessani Oulun jalkautuvan nuorisotyön eri vaiheita usean vuoden ajalta. Millaista jalkautuva nuorisotyö on ollut Oulussa katupartioinnin alkutaipaleella ja millaista työnteko on tänä päivänä? Tarkastelen myös, kuinka hyvin nuoret tietävät ja tuntevat jalkautuvan nuorisotyön termin? Miten nuorille tulisi markkinoida jalkautuvaa nuorisotyötä ja kuinka työmenetelmä Oulussa tällä hetkellä toimii? Mitkä ovat Oulun jalkautuvan nuorisotyön resurssit? On tärkeää, että

ihmiset tietävät miksi nuorisotyöntekijät jalkautuvat. Näiden tarkastelujen jälkeen video osoittautui oikeaksi työvälineeksi jalkautuvan nuorisotyön markkinoinnissa.

Opinnäytetyöni on toiminnallinen opinnäytetyö, joka on vaihtoehto ammattikorkeakoulun tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä. Se voi olla alasta riippuen esimerkiksi ammatilliseen käytäntöön suunnattu ohje, ohjeistus tai opastus, kuten perehdyttämisopas tai turvallisuusohjeistus. Se voi olla jonkin tapahtuman järjestäminen esimerkiksi nuorten taidenäyttely. Toteutustapana voi kohderyhmän mukaan olla vihko, opas, portfolio, kotisivut tai video (Vilkka & Airaksinen 2003, 9).

Opinnäytetyöni produkti on video, joka tulee julkiseen käyttöön Oulun kaupungin nuorisopalveluille. Videota käytetään työntekijöiden perehdytysmateriaalina. Sen avulla tehdään nuorille jalkautuvaa nuorisotyötä tutuksi jakamalla videota nähtäväksi esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Oulun kaupungin verkkosivuilla voi jokainen halutessaan käydä videon katsomassa ja saada sen kautta käsityksen jalkautuvasta nuorisotyöstä Oulussa. Muiden kaupunkien nuorisotyön ammattilaisille video toimii esittelyvideona. Videolla esitetään yksi Oulun nuorisotyön muoto jalkautuva nuorisotyö.

1.1 Historian havinaa

Jalkautuvan nuorisotyön alkuaskeleet ovat lähtöisin Amerikasta, jossa siitä puhuttiin ”Street Work”, ”Street gang Work” tai ”Street Corner Work” termein. Työn tarkoitus oli puuttua nuorten epäsosiaaliseen käytökseen. Eurooppaan ja Suomeen työmuoto rantautui 1960-luvulla. Vuosien ajan jalkautuvasta nuorisotyöstä Oulussa käytettiin nimeä katutyö. Osa työntekijöistä käyttää nimeä edelleen. Seuraava kuvaus oululaisen katutyön historiasta perustuu Hanna Mettovaaran kirjoittamaan raporttiin ”Katutyön historiikki Oulussa”. Historiikin tietolähteinä Mettovaara on käyttänyt haastattelujen lisäksi julkaistuja ja julkaisemattomia asiakirjoja, sekä esitteitä. Historiikki on koottu 17.12.2002 Oulun seudun ennaltaehkäisevän huumetyön hankkeelle.

Katutyöstä löytyy tietoa jo vuodelta 1972, jolloin Oulun evankelisluterilaisten seurakuntien erityisnuorisotyö sai alkunsa. Saapastoimintaa oli jo 1970-luvulla Kuusrockin festivaalialueella, mutta säännöllinen saapastoiminta sai virallisesti alkunsa Oulussa vuonna 1984. Oulun kaupungin sosiaalitoimi teki nuorten selviämiskokeilun vuosina 1981-1982. Toiminnalla oli kaksi työmuotoa: katupartiointi ja selviämisasematoiminta. Selviämisaseman käyttö oli vähäistä ja toiminta lopetettiin vuonna 1988 (Mettovaara 2002, 6.)

Palveluoperaatio Saappaan etsivä työ käynnistyi Oulussa vuonna 1984. Saappaan toimintaperiaatteita olivat tarkoituksen mukaisen avun tarjoaminen. Toimintaa määrittänyt kristillinen palvelu ja se perustui jokamiehen oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Saappaan toiminta loppui Oulussa vuonna 2000. (Mettovaara 2002, 6.) Vuonna 1990 Oulussa koettiin nuorten aloittama mellakka, jonka jälkeen katupartiointia jouduttiin lisäämään jokaviikkoiseksi. Tehostetun nuorisotyön projekti toimi vuosina 1991-1993 ja sen lähtökohtana oli nuorten mellakan selvitystyö. Selvitystyössä puutteeksi havaittiin, ettei iltaisin ja viikonloppuisin ollut töissä muuta kuin nuorisotoimenhenkilöstöä. Tämän vuoksi päätettiin perustaa tehostetun nuorisotyön projekti, jonka tavoitteena oli tavoittaa nuoret, jotka aiheuttivat häiriötä keskustan alueella (Mettovaara 2002, 6).

Nuorisokahvila Walkers aloitti toimintansa Oulussa vuonna 1997. Walkers pyöri pääsääntöisesti vapaaehtoisten voimalla. Toiminnan tavoitteena oli tukea nuorten kokonaisvaltaista kasvua ja ehkäistä heidän syrjäytymistään. Vuonna 2002 Walkersilla ei ollut tiloja, mutta katupartiointi kuitenkin jatkui ja on jatkunut tähän päivään saakka (Aseman Lapset ry, 2016).

Historiaa tutkimalla voi päätellä Oulussa olleen tarvetta katutyölle jo vuosikymmenien ajan. Aloittaessani nuorisotyöntekijänä vuonna 1999 oli katupartiointi vielä melko yleistä. Olin kuitenkin poissa nuorisotyöstä 10 vuotta ja palatessani vuonna 2009 takaisin alalle oli katutyössä mielestäni menty alaspäin. Vuoteen 2016 saakka katupartiointi Oulun nuorisopalveluiden työntekijöillä painottui vain isompiin tapahtumiin kuten koulun päättäjäispäivään ja vappuaattoon.

Moni asia on vaikuttanut jalkautuvan nuorisotyön tekemisen vaihtelevuuteen. 1990-luvun lama toi säästötoimenpiteitä Oulun kaupungille ja resurssit pieneivät

myös nuorisopalveluilla. Nuorten mellakan jälkeen kadut hiljenivät ja jalkautumiselle ei koettu enää olevan tarvetta. Nuorisotalojen tilanne Oulussa on hyvä ja taloilla nuoret saavat laadukasta toimintaa ammattitaitoisten aikuisten seurassa. On kuitenkin paljon nuoria jotka eivät syystä tai toisesta käytä nuorisotalojen tarjoamia palveluja. Kevään 2016 jälkeen jalkautuva nuorisotyö on jälleen osa oululaista nuorisotyötä. Sitä tehdään säännöllisesti ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Työntekijät uskovat jalkautuvan nuorisotyön tulleen jäädäkseen Ouluun.

1.2 Kehittämistarpeet ja tavoitteet

Lähdimme yhdessä tilaajan kanssa miettimään Oulun jalkautuvan nuorisotyön kehittämistarpeita. Uusien työntekijöiden perehdyttäminen ja jalkautuvan nuorisotyön näkyväksi tuominen nousivat selkeästi kehittämistarpeiksi. Paperilla tekstin muodossa on hyvin ohjeistettu mitä tulee huomioida jalkautuessaan sekä hyviä neuvoja, kuinka kohdata nuori. Jotakin uutta ja visuaalista näkökulmaa jalkautumiseen pyöri päässäni ja keksin idean, että video jalkautuvasta nuorisotyöstä olisi mielenkiintoinen tapa kertoa mistä tässä työmuodossa on kyse.

Oulun nuorisopalvelut tekevät paljon kouluyhteistyötä ja kouluyhteistyötä voisi viedä jalkautuvaan nuorisotyöhön. Oulun nuorisopalveluilla on toiveena, että myös muut lasten ja nuorten kanssa toimivat tahot lähtisivät jalkautumaan kaduille, julkisille- ja puolijulkisille paikoille kuten esimerkiksi opettajat, koulunkäynninohjaajat, koulukuraattorit jne. Heille perehdyttämisvideo olisi hyvä väline tuoda jalkautuvaa nuorisotyötä ihan konkreettisesti tutuksi. Uskon videon keventävän kynnystä lähteä jalkautumaan.

Opinnäytetyöhöni haasteena on kuitenkin ollut löytää paikallista materiaalia oululaisesta jalkautuvasta nuorisotyöstä. Oulun kaupungin verkkosivuilta ei löytynyt mainintaa jalkautuvasta nuorisotyöstä. Sivuilla oli kuitenkin muutoin kattavasti kerrottu nuorisotyöstä ja sen eri toimintamalleista kuten nuorisotalotoiminnasta, lasten ja nuorten osallisuudesta ja etsivästä nuorisotyöstä. Materiaaleja löytyy jonkin verran Oulun kaupungin henkilöstön käytössä olevasta verkkosivusta Ak-

kunasta, mutta sinne ei ole pääsyä kuin työntekijöillä. Nuorten tietämys jalkautuvasta nuorisotyöstä on myös puutteellista. Seikka tuli nuorille suunnatussa kyselyssä selkeästi esille.

Opinnäytetyöni keskeisin tavoite on kehittää hyvä työväline jalkautuvan nuorisotyön työntekijöiden perehdytykseen ja toiminnallisessa opinnäytetyössäni se on video jalkautuvasta nuorisotyöstä. Video antaa konkreettisemmän kuvan jalkautuvasta nuorisotyöstä. Työmuodon kuvaaminen kertomalla tai kirjoitettuna toimii hyvin, mutta videon tavoitteena on herätellä katsojaa ja saada mielenkiinto kohdistumaan tehokkaammin kerrottavaan asiaan. Nuorisopalvelut voivat videon avulla esitellä jalkautuvaa nuorisotyötä muille eri toimijoille kuten poliisille, koulun henkilökunnalle ja muiden kaupunkien nuorisotyöntekijöille

Tilaaaja toi esille asioita, joita videolla tulisi näkyä kuten esimerkiksi muiden toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö. Työ on mukavaa työtä työntekijöille. Nuorten kohtaaminen on pääsääntöisesti mukavaa ja kaikki työntekijät ovat mukana koko sydämellään. Keskustelussamme nuoret nousivat esille ja videolta tulisi näkyä kuinka tärkeää jalkautuvat aikuiset heille ovat sekä kuinka työ on tärkeää.

Teorian ja käytännön suhdetta tarkastelemalla voidaan todeta, että tutkijoiden maailma ja toiminta eivät ole ihmisten arjesta irrallaan norsunluutornista katsomista, vaan tutkijat ovat tutkittaviensa kanssa samassa maailmassa (Vilka 2015, 36). Koen osaavani ymmärrettävästi tuoda asiani esille opinnäytetyössäni ja sitä helpottaa työkokemukseni. Toisaalta mietin aluksi, että onko riski lähteä tutkimaan tuttua aihetta. Löydänkö itsestäni tutkijan ja pystynkö kriittisesti tarkastelemaan aihetta. Toinen huolen aihe on ollut se, että tuonko oikeasti tärkeää ja uutta jalkautuvaan nuorisotyöhön. Uskon kuitenkin, että tästä projektista hyötyy kaikki niin työntekijät kuin asiakkaat.

Ensimmäinen tapaaminen tilaaajan kanssa oli 20.11.2017 keskustelimme videon käyttötarkoitusta Veijolan Riitan ja Rönkön Tarjan kanssa. Tilaaaja halusi, että videosta tulee laadukas noin 2-4 minuuttia kestoaltaan ja kaikki yhteistyökumppanit näkyisivät videolla mm. seurakunnan nuoriso-ohjaajat, Oulun kaupungin nuoriso-ohjaajat, Walkersin vapaaehtoiset ohjaajat. Video tulee Oulun kaupungin nettisivuille omalla linkillä. Sitä kautta kaikki voivat käydä katsomassa videon Oulun

jalkautuvasta nuorisotyöstä ja samalla tieto työmuodosta tavoittaa muitakin, kuin nuoriso-ohjaajia.

2. KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa teoreettiset lähtökohdat voivat olla väljemmät kuin määrällisessä tutkimuksessa. On mahdollista lähteä liikkeelle ilman teoreettista osiota esimerkiksi silloin, kun lähdetään tutkimaan jotakin uutta tai vähän tunnettua asiaa. Laadullisessakin tutkimuksessa tarkoitus ja tavoite pitää ilmaista selkeästi (Tuomi & Sarajärvi 2009, 156). Nuorisotyön ammattilaisena luulin jalkautuvasta nuorisotyöstä löytyvän paljon eri lähteitä, joista tutkia työmuotoa. Yllätyin, kuinka vähän Oulun jalkautuvasta nuorisotyöstä on lähteitä.

Laadulliselle tutkimukselle on ominaista intensiivinen tutkimuskenttään perehtyminen muun muassa osallistuvan havainnon avulla sekä kohderyhmän ominaisen ajattelutavan ”sisältä päin” tutkittavien näkökulmasta (Valli & Aaltola 2015, 80). Opinnäytetyöni liittyy omaan perustyöhöni nuoriso-ohjaajana ja kaikki tieto tulee ”sisältä päin”. Tällä tarkoitan sitä, että suurin osa keräämästäni tiedosta tulee työntekijöiltä, jotka jalkautuvat säännöllisesti. Sekä muilta yhteistyökumppaneilta, joiden kanssa Oulun kaupungin nuoriso-ohjaajat tekevät jalkautuvaa nuorisotyötä.

Kehittämistyössä käytetään monenlaisia eri menetelmiä. Tutkimuskirjallisuudessa menetelmät jaetaan yleensä määrällisiin ja laadullisiin. Oma opinnäytetyöni kehittämistyö on laadullista tutkimusta ja käytän eri menetelmiä kuten haastatteluja, kyselyitä ja havainnoiteja. (Ojansalo ym. 2014, 40.) Hyödynnän kehittämistyön menetelmien tuloksia videon käsikirjoituksessa ja tulokset tulevat näkyväksi opinnäytetyön produktissa. Kehittämisen osaaminen näkyy aloitteellisuutena, oman työn arviointina, innovatiivisuutena, vuorovaikutuksena, tiedon

tuottamisena sekä monipuolisena menetelmäosaamisena. (Ojansalo ym. 2014, 20.)

Opinnäytetyössäni on käytetty kolmea eri kehittämistyön menetelmää: nuorille tehtyä kyselyä, työntekijöille ja yhteistyökumppaneille tehtyjä haastatteluita ja piilohavainnointia jalkautumisen yhteydessä. Piilohavainnoinnissa tutkija on häivytetty tutkimuksen kohteiden tietoisuudesta. He eivät tiedä, että heitä havainnoidaan. Tutkija voi olla myös pelkkä havainnoija ja olla osallistumatta lainkaan tai ainakaan merkittävästi subjektien elämään ja toimintaan, vaikka tutkittavat tietävätkin, että heitä tutkitaan. Tavallista on kuitenkin se, että havaintojen tekeminen yhdistetään osallistumiseen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että tutkija osallistuu koko ajan täydellä intensiteetillä tutkittavan elämään, vaan sitä, että joissakin tilanteissa tutkija vain tarkkailee ja osallistuu (L.T. Heikkinen, 2015, 151- 153).

Nuorten kyselyssä selvitän heidän tietämystään ja tarvetta jalkautuvalle nuorisotyölle ja sekä ajatuksia siitä mikä olisi heidän mielestään hyvä tapa markkinoida nuorisolle jalkautuvaa nuorisotyötä. Nuorisotyöntekijöiden haastattelulla pyrin selvittämään työntekijöiden mielteitä jalkautuvasta nuorisotyöstä. Havainnointia teen jalkautuessani itse. Piilohavainnoin nuoria ja ohjaajia, jolloin saan tietoa nuorten ja aikuisten kohtaamisista. Millaista on kohdata nuori kadulla ja millä tavalla nuoret siihen reagoivat. Videon käsikirjoituksen onnistumisen kannalta nämä kehittämistyön menetelmät ovat tärkeä osa opinnäytetyötäni.

Valitsin kehittämistyön menetelmiksi kyselyn, haastattelun ja havainnoinnin, koska näillä menetelmillä saan nuorten ja aikuisten näkemyksen jalkautuvaan nuorisotyöhön. Lisäksi näiden menetelmien tuloksien pohjalta sain rakennettua käsikirjoituksen ja hyvän pohjan videolle. Menetelmillä sain myös selvitettyä kehittämistarpeita jalkautuvaan nuorisotyöhön.

Kysely sopii tilanteeseen, jossa tutkittava aihealue tunnetaan jo hyvin, mutta halutaan varmistaa sen paikkansa pitävyydestä. Kehittämistyössä kysely sopii usein hyvin esimerkiksi lähtötilanteen selvittämiseen tai loppuvaiheessa kehittämistyössä saavutettujen tulosten arviointiin. Kyselyssä kysytään yleensä samaa

asiaa samalla tavalla isolta joukolta. Kysely voidaan tehdä paperisella tai sähköisellä lomakkeella tai esimerkiksi puhelimitse, jolloin haastattelija täyttää lomakkeen (Ojansalo ym. 2014, 40). Kyselylomake on yksi perinteisimmistä tavoista kerätä tutkimusaineistoa ja sen perinteisin versio on paperilla toteutettu kysely.

Nuorille suunnatun kyselyn toteutin paperisena ja tein kyselyn nuorille henkilökohtaisesti jalkautuessani. Kysymykset olivat yksinkertaisia, lyhyitä ja monivalintavastauksilla. Kyselyä tehdessäni sain kohdattua nuoria ja sen avulla olikin helppompaa lähestyä nuoria jalkautuessa. Kyselyllä halusin selvittää tietävätkö nuoret miksi nuorisotyöntekijät ovat kadulla ja puolijulkisilla paikoilla? Mitä mieltä he yleensä ovat jalkautuvasta nuorisotyöstä? Miten ja millä keinoilla työntekijöillä olisi helpoin ja tehokkain tapa markkinoida ja kertoa nuorisolle jalkautuvasta nuorisotyöstä?

Keskeisemmät asiat haastatteluaineiston hallinnassa ovat tutkittavien informointi, suostumus, tunnistetietojen käsittely sekä aineiston kuvailu. Informointi ja tunnistetietojen käsittely ovat olennaisia myös eettisten periaatteiden ja tietosuojalainsäädännön noudattamisessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimat ihmistieteiden eettiset periaatteet on jaettu kolmeen kokonaisuuteen, jotka ovat tutkittavan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, vahingoittamisen välttäminen, sekä yksityisyys ja tietosuoja (Ranta & Kuula-Luumi 2017, 414). Tein haastattelun tämän hetkisellet Oulussa toimivalle jalkautuvan nuorisotyön tiimille. Haastattelun annista sain videon käsikirjoitukseen materiaalia suoraan ”kentältä”.

Näillä menetelmillä sain tuotettua kattavasti tietoa Oulun jalkautuvan nuorisotyön historiasta, nykyajan tuulista, nuorten näkemyksistä ja sieltä voi ammentaa hyviä kehittämisideoita jalkautuvan nuorisotyön työmenetelmään. Kyselyt ja haastattelut sekä niiden analysointi antavat hyvän rungon jalkautuvan nuorisotyön kehittämiselle. Uskon todellakin, että tämän projektin tuotos jää pysyvästi Oulun kaupungin nuorisopalvelujen käyttöön ja moni uusi työntekijä hyötyy tästä paljon. Samalla saan tarkastella omaa työskentelyä todella tarkasti.

3. JALKAUTUVAN JA ETSIVÄN NUORISOTYÖN TARKASTELUA

Teoreettisessa tutkimuksessa uusi tieto tuotetaan teorian avulla. Kreikan kielen sana "theoria" tarkoittaa muun muassa katsomista, tarkastelua, tarkkailua ja näkemystä. Miten jalkautuva nuorisotyö eroaa etsivästä nuorisotyöstä? Kysymyksen vastaamista vaikeuttaa etsivän nuorisotyön kentän pirstaleisuus. Etsivän nuorisotyön pitkä historia ja sen eri vaiheet ja toisaalta nykyisen työmuodon moninaiset toteuttamistavat unohtuvat. Aina ei voikaan olla varma, puhuvatko termiä käyttävät ihmiset samasta asiasta. Jalkautuvan nuorisotyön suhdetta etsivään nuorisotyöhön voisi verrata, mutta ennen sitä täytyy selvittää etsivän nuorisotyön kuvaa. (Juntunen & Ylimys 2017, 12.)

Usein jalkautuva ja etsivän työn termistö menee sekaisin, mutta se ei oleellisesti vaikuta työskentelyyn. Työntekijöiden on helpompi toimia ammattimaisesti, kun he tietävät oman työmenetelmänsä kunnolla. Kaikki kadulla ja puolijulkisissa tiloissa tapahtuva työ ei ole etsivää työtä eikä kaikki etsivä työ ole katutyötä. Jalkautumisessa ja etsivässä nuorisotyössä on paljon samaa, mutta myös pieniä eroja löytyy. Jalkautuvan ja etsivän nuorisotyön erottaa vahvasti se, että jalkautuvassa nuorisotyössä ei tehdä kartoitusta nuoren tilanteesta, vaan kohdataan nuori ihan sattumalta. Se tekee haastavaksi jalkautuvan nuorisotyön, koska nuoren ensi kohtaamisella yleensä tiedetä mitään ja voi olla, ettei koskaan saada tietää. (Juntunen & Ylimys 2017, 15- 16.)

Etsivä nuorisotyö on aktiivista, etsivää, toiminta tapahtuu kaikkialla missä nuoret ovat esimerkiksi kadut, nuorisotilat, internet ja koulut. Etsivä nuorisotyö pyrkii aktiivisesti palveluiden kartoittamiseen ja välittämiseen (Puuronen, 2014, 18). Etsivälle nuorisotyölle löytyy paljon selkeämmät raamit. Etsivän työn perustehtävänä on kuitenkin etsiä, löytää ja auttaa niitä nuoria, jotka ovat avun tarpeessa, eivätkä jostain syystä käytä olemassa olevia palvelujärjestelmiä. Etsivää nuorisotyötä tekevä ottaa yhteyttä kohderyhmän nuoriin soittamalla heidän kotiinsa, kiertävä etsivä työ, joka kohdistuu yksilöiden sijaan instituutioihin, joissa kohderyhmät ovat tavattavissa ja katutyö etsivää nuorisotyötä tekevä ottaa kontaktia kohderyhmän nuoriin julkisilla alueilla kuten kadulla, puistoissa ja ostoskeskuksissa, nuorten "omilla alueilla". (Juntunen & Ylimys 2017, 13- 14.)

Etsivän työn tehtävänä on myös täydentää olemassa olevia nuorten palveluja ja kertoa niistä nuorille, sekä tiedottaa toimijoita nuorten tarpeista ja edistää palvelutarjonnan kehittymistä. Nuori itse määrittelee asiat, joista hän haluaa keskustella työntekijän kanssa. Ainoastaan silloin kun nuoret voivat luottaa siihen, ettei heidän antamansa tiedot kulje eteenpäin ilman heidän lupaansa, he uskaltavat käyttää työntekijöitä apunaan ja tukeutua heihin kriisitilanteissa (Huhtajärvi 2007, 446).

Nykyään etsivällä nuorisotyöntekijällä on pyrkimyksenä tavoittaa ne nuoret, jotka ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella tai vaarassa jäädä niiden ulkopuolelle. Erityisenä huomion kohteena monissa kunnissa ovat peruskoulun jälkeen ilman jatko-opiskelupaikkaa olevat nuoret sekä toisen asteen opinnot keskeyttävät nuoret. Erityisesti toisen asteen ammatilliset oppilaitokset työskentelevät tiiviisti yhdessä etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa. Yhä suurempi osa nuorista ottaa itse yhteyttä, osa toki kavereiden tai sukulaisten avulla etsiviin nuorisotyöntekijöihin. (Juntunen & Ylimys 2017, 15.)

Tilaaajan toiveena videon sisällön suhteen oli se, että siitä tulisi esille jalkautuvan nuorisotyön ymmärtäminen, nuorten ja ohjaajien välinen vuorovaikutus, ohjaajien vastuu ja nuoresta välittäminen. Työntekijät tekevät työtä tosissaan ja täydellä sydämellä ja tilaaja toivoikin sen näkyvän videossa. Videon sisältö mietittiin yhdessä kuvaajan ja tilaaajan kanssa. Videon on sisällöltään nuorekas, siinä näkyy hyvin missä paikoissa ja tiloissa nuoria pääsääntöisesti kohdataan, ketkä kohtaa ja miksi nuoria kohdataan. Pääpointtina kuitenkin koko työssä on se, että miten nuorisotyötä tehdään kadulla.

Työntekijöiden mukaan on aivan eri tunne kohdata nuori, joka tunnetaan ja jonka tausta tiedetään, kuin kohdata täysin tuntematon nuori. Talotyössä nuorisotalon vakikävijät tunnetaan pääsääntöisesti hyvin, mutta jalkautuessa eivät työntekijät useinkaan tiedä kenen nuoren kanssa kohtaaminen tapahtuu. Jalkautuva nuorisotyön tarkoitus on tavoittaa kaikki nuoret ja kaikilla nuorilla on oikeus kohdata jalkautuva nuorisotyöntekijä.

Jalkautuvassa nuorisotyössä on helppo nähdä piirteitä etsivästä nuorisotyöstä silloin, kun se käsitetään työmuodon laajassa merkityksessä. Jalkautuvassa nuorisotyössä nuoret tavoitetaan pääasiassa kaduilla ja kauppakeskuksissa. Vaikka työmuodon tavoite ei ole yhtä rajattu kuin etsivässä nuorisotyössä voivat työmuodot toisinaan, muistuttaa paljonkin toisiaan. Tästä johtuen nämä kaksi työmuotoa usein sekoitetaankin. Aivan kuten etsivässä nuorisotyössä, myös jalkautuva nuorisotyöntekijä voi tukea kohtaamaansa nuorta tulevaisuuden suunnittelussa ja arjenhallinnassa sekä ohjata tarvittavien palveluiden piiriin.

Jalkautuessani koen, että tiedottaminen nuorille tarkoitetuista palveluista sekä eri tapahtumista on isossa roolissa. Se helpottaa nuorten kohtaamista ja kynnys aloittaa keskustelu flayerin tai vaikkapa kyselyn avulla on matala. Jalkautuvassa nuorisotyössä kohderyhmänä ovat 13–18-vuotiaat nuoret. Etsivän nuorisotyön tavoittamista nuorista puolestaan ikähaarukka yleisimmin on 16–25-vuotta. Jalkautuva nuorisotyö voi osaltaan tukea etsivää nuorisotyötä. Työmuotoa ei kuitenkaan ole syytä nähdä pelkkänä etsivän nuorisotyön jatkeena. (Juntunen & Ylimys 2017, 15.)

Jalkautuvalla nuorisotyöllä tavoitetaan sellaisia alueita ja paikkoja, joissa nuorisotyöllinen läsnäolo on muuten vähäistä. Nuorisotaloilta jalkautuminen kannattaa, koska silloin nuorisotyöntekijät saavat laajemmin ajankohtaista tietoa nuorten maailmasta ja nuoriin liittyvistä ilmiöistä. Nuorten pariin jalkautuessa saa arvokasta tietoa esimerkiksi nuorten liikehinnästä yli kaupunginosa- ja kuntarajojen tai tiettyjen nuorisoryhmittymien suosimista kokoontumispaikoista. (Juntunen & Ylimys 2017, 16.)

Joillekin työntekijöille jalkautuminen nuorisotalon seinien ulkopuolelle on todella haastavaa. He kokevat olevansa ristiriitaisessa tilanteessa kohdatessaan nuoria talon ulkopuolella. Nuorisotaloilla on selkeät säännöt nuorille muun muassa tupakoinnista ja alkoholista. Sääntöjä ei voi rikkoa ilman seuraamuksia, kun taas kadulla nämä säännöt eivät päde. Mikäli jalkautuvalla nuorisotyöntekijällä herää huoli kohtaamastaan nuoresta on hän velvollinen toimimaan tilanteen mukaan. Esimerkiksi humalatilan vuoksi heikkokuntoiselle nuorelle tulee soittaa poliisit. He

tekevät tilanteesta aina lastensuojeluilmoituksen, kun kyseessä on alaikäinen päihteiden vaikutuksen alaisena oleva nuori.

Kohtaamisen lisäksi keskeisessä roolissa jalkautuvassa nuorisotyössä onkin ennakointi eli havainnointi ja katutason tiedon vieminen oikeiden tahojen tietoon. Tällä tarkoitetaan sitä, mikäli esimerkiksi kadulla huomataan alkoholin välitystä alaikäisille, siitä ilmoitetaan poliisille. He voivat silloin seurata ja puuttua tilanteeseen. Kadulla nuoriso tietää asioita, joita ei haluta aikuisten tietoon kuten esimerkiksi huumeiden myyjiä ja ostopaikkoja. Tätä jalkautuvan nuorisotyöntekijän tietoon tulevaa informaatiota välitetään oikeille viranomaisille. Tässä esimerkkita-pauksessa poliisille. Yleensä nuorten jalkautuneille nuorisotyöntekijöille kertoma katutason tieto liittyy johonkin nuorten omaan turvallisuuden tunteen heikentymiseen, kuten esimerkiksi ahdisteleviin aikuisiin kauppakeskuksessa.

Jalkautuessa tarjotaankin paitsi turvallisten aikuisten läsnäoloa, myös kartoitetaan nuorten toiveita palveluista, joita esimerkiksi kauppakeskuksiin voisi tuoda. Jalkautuvan nuorisotyön tavoitteena ei siis ole yksinomaan etsiä – tai löytää – syrjäytymisvaarassa olevia nuoria eikä työtapa rajoitu yksilötyöhön. Jalkautuvassa nuorisotyössä tavoitteena on tukea nuorten kasvua heille luontaisissa vapaa-ajan ympäristöissä ja toisaalta minimoida kasvua uhkaavia tekijöitä tuomalla turvallisia, nuorten asioista kiinnostuneita aikuisia heidän vapaa-ajanympäristöihinsä. (Juntunen & Ylimys 2017, 64.)

4. JALKAUTUVAN NUORISOTYÖN TARVE ON OLEMASSA

Nuoret viettävät nykyisin aikaansa julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Nuorisotyö saakin pyyntöjä tulla ratkaisemaan nuorista aiheutuvia ongelmia, milloin minnekin. Tällä tavalla esitetyt pyynnöt herättävät helposti vastustusta, jolloin jätetään hyviäkin tilaisuuksia kohdata nuoria käyttämättä. Nuorisotyön lähtiessä liikkeelle ja mennessä näihin tiloihin nuorten perässä tavoitetaan sellaisiakin nuoria, jotka eivät välttämättä muuten käy heille suunnatuissa palveluissa tai tiloissa. Julkissa tai puolijulkisissa tiloissa nuoret viettävät omaa aikaa, jota he rakentavat

suunnittelemattomasti ja yllätyksien varaan. (Lampela & Leppävuori & Puomilahti 2016, 10). Videon tarkoituksena on herättää työntekijöiden kiinnostusta jalkautuvaan nuorisotyöhön ja video näyttää tehtävän työn huomattavasti konkreettisemmin, kuin teksti paperilla.

Nuoret hakeutuvat vapaa-aikanaan mielellään toisten nuorten seuraan, sinne missä on säpinää ja jossa ei ole tuttuja aikuisia vahtimassa. Osa nuorista haluaakin kohtaamispaikan olevan sellaisen, jossa aikuisten kontrolli ja valvonta ovat olematonta. Osalle nuorista edellä kuvattu tilanne voi kuitenkin tuoda turvattomuuden tunnetta. Nuoret kaipaavat rentoa meininkiä turvallisessa ympäristössä ja rentouden takaa valvonta, joka luo turvalliset puitteet (Kiilakoski 2016, 18- 19). Tämän rentouden tunteen ja mukavia kohtaamisia jalkautuva nuorisotyöntekijä haluaa tarjota työllään. Videolla tämä on huomioitu hyvin ja näkyvästi.

Oulussa uuden kauppakeskuksen valmistuttua keväällä 2016, keskusteltiin julkisesti paljon siitä, onko nuorison hengailu kauppakeskuksessa oikein. Julkinen puhe ei ollut kovinkaan positiivista. Asiakkaita häiritsivät metelöivät nuoret ja nuoria pelottivat humalaiset aikuiset. Julkisuudessa annettiin melko raflaava kuva kauppakeskuksen tunnelmasta. Tässä tilanteessa Oulun nuorisopalveluilta oli todella hyvä hetki tehostaa jalkautuvaa nuorisotyötä kauppakeskukseen ja samalla nuoriso-ohjaajat pääsevät konkreettisesti näkemään kuinka levotonta kauppakeskuksessa oikeasti on.

Kauppakeskus Valkean valmistumisen jälkeen huomattiin nuorisopalveluissa, että osa nuorisotaloilla käyneistä nuorista alkoivat ”hengaillemaan” kauppakeskus Valkeassa. Joillakin Oulun nuorisotaloilla kävijämäärät lähtivät laskusuuntaiseksi ja alkuun mietittiin, että voiko uusi kauppakeskus ilmiöön olla syynä. Nuorilta kysyttiin asiasta ja monet nuoret olivat ottaneet vapaa-ajan viettopaikaksi kauppakeskus Valkean. Nuorisotalotoiminta ei tavoita Oulussa kaikkia nuoria ja niin ei ole tarkoituskaan. Jalkautuva nuorisotyö on tärkeää juuri siksi, että ne nuoret jotka eivät käy nuorisotaloilla tai muissa Oulun nuorisopalveluiden järjestämissä

palvelumuodoissa, tulevat kuulluksi ja kohdatuksi jollakin tavalla. Videolla nuoret kertovat tarpeellisuuden itse.

5. JALKAUTUVA NUORISOTYÖ OULUSSA TÄNÄÄN

Tässä luvussa kerrotaan Oulussa tehtävästä jalkautuvasta nuorisotyötä yksityiskohtaisemmin, koska työmuoto on tärkeä osa oululaista nuorisotyötä. Oulussa kaupungin nuorisotoimen puolelta jalkautuva nuorisotyö on ollut viimeiset vuodet säästöliekillä ja säännöllistä jalkautuvaa työtä Oulun keskustan alueella on tehty pääasiassa paikallisen Walkersin toimesta.

Kauppakeskuksen ympärille koottiinkin erityisesti jalkautuvaa nuorisotyötä silmällä pitäen rinki, johon kuuluvat evankelisluterilaiset seurakunnat, kaupungin nuorisopalvelut, paikallisen Walkersin taustayhteisö Oulun Diakonissalaitos sekä Aseman Lapset ry. Palaverissa on ollut mukana myös Valkean järjestyksenvälvojat, koulupoliisi sekä sosiaalipäivystys. (Juntunen & Ylimys 2017, 60 -61.) Video on kuvattu pääsääntöisesti kauppakeskus Valkeassa ja eri yhteistyökumppanit näkyvät videolla. Katsoja ymmärtää hyvin ketkä Oulussa tekevät jalkautuvaa nuorisotyötä.

Oulussa jalkautuva nuorisotyö käynnistyi uudelleen syksyllä 2016. Moniammatillisen yhteistyön ja jalkautuvan nuorisotyön koordinoitiin paneutuvalle työntekijälle oli selkeä tarve, sillä keväällä 2016 keskustaan avatusta kauppakeskus Valkeasta oli muotoutunut nuorille mieluinen ajanviettopaikka. Aseman lapset ry aloittivat Löytävä nuorisotyö- hankkeen Oulussa. Hankkeen myötä Ouluun saatu lisäresurssi kuitenkin vauhditti sitä, että niin kaupungin kuin seurakunnankin puolella lähdettiin kartoittamaan, ketkä ovat valmiita tekemään jalkautuvaa nuorisotyötä. (Juntunen & Ylimys 2017, 60 -61.)

Oulussa jalkautuva nuorisotyö lähti nopeasti käyntiin, kun hankkeeseen palkattiin kaupungissa erityisnuorisotyön ja etsivän nuorisotyön parissa pitkään työskennellyt ammattilainen, joka pystyi hyödyntämään olemassa olevia kontaktejaan. Aktiivisen, säännöllisen jalkautuvan työn aikaansaamiseksi joudutaan toisinaan myös työskentelemään asenteiden kanssa. Joskus jalkautuminen saatetaan kokea pelottavana, eikä välttämättä nähdä sen hyötyä omalle työlle. Hyötyä kuitenkin on. Jalkautuessa usein kohtaa myös nuorisotalon kävijöitä ja siellä pääsee todella näkemään nuorten trendit ja pysyy ”kartalla” ajan ilmiöiden kanssa. (Juntunen & Ylimys 2017, 60 -61.)

Tällä hetkellä Oulun nuorisopalveluiden jalkautuvaa nuorisotyötä koordinoi Tarja Rönkkö. Jalkautuvan nuorisotyön koordinointi on tärkeää. On oltava henkilö joka pitää koko paketin kasassa. Koordinoijan vastuulle kuuluu ohjaajien palaverien järjestäminen. Hän huolehtii, että kaikilla on jalkautuessa työpari sekä tiedottaa esimiehiä jalkautumistarpeista. Koordinoija tekee yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Jalkautuvasta nuorisotyöstä tehdään tiedotteita ja tilastoja. Myös niiden tekemisestä huolehti koordinoija.

Jalkautuvan tiimissä on kymmenen nuorisotyöntekijää Oulun eri alueilta. Oulussa on jaettu alueittain tiimeihin: eteläinen, keskinen, itäinen ja pohjoinen. Jalkautuvaan tiimiin on pyritty saamaan jokaiselta alueelta ainakin yksi työntekijä. Tiimi voi myös jalkautua keskustan ulkopuolella oleviin lähiöihin, jos esimerkiksi alueella on havaittu levottomuuksia. Jalkautuminen helpottuu, jos alueen oma työntekijä on mukana sillä, hänen aluetietämyksestä on paljon apua. Jokaisella alueella on oma palveluvastaava ja palveluvastaavat toimivat nuorisotyöntekijöiden lähiesimiehinä.

Käytännössä työntekijät jalkautuvat pareittain joka perjantai klo 18.00-22.00 Oulun keskustassa. Ennen työvuoron alkua työntekijät lukevat edellisen kerran tapahtumat työntekijöiden kirjoittamalta raportilta. Joka kerta jalkautumisen päätyttyä työntekijät kirjoittavat raportin illasta. Raportissa näkyvät jalkautujat sekä missä ja mitä on havaittu illan aikana. Raporttiin merkitään, kuinka monta nuorta on kohdattu illan aikana sekä mistä aiheista on keskusteltu. Raportointi helpottaa

työntekijöiden työskentelyä ja kaikki työntekijät pysyvät hyvin kärryillä, mitä kadulla tapahtuu.

Jalkautumisen tiimille on sovittu työnohjaus. Työnohjaus rakennetaan jalkautuvan työmuodon ympärille. Työnohjauksen lisäksi mukana on vahva työmuodon kehittämisen näkökulma. Työnohjaus on luottamuksellista, mutta kehitysehdotuksista ja -tarpeista työnohjaaja raportoi jalkautuvan nuorisotyön koordinoijalle. Ne työntekijät, jotka ovat illalla jalkautumassa, ovat silloin pois työnohjauksesta. Työnohjauksen päätavoite on kehittää moniammatillista työmuotoa Oulussa ja ottaa huomioon työntekijöiden ajatukset sekä kehittämisehdotukset. Samalla Aseman Lapset ry:n Löytävä nuorisotyö- hanke jakaa työnohjauksesta nousseita kehittämisideoita valtakunnallisesti. Työnohjauksessa sain paljon hyviä vinkkejä videon sisältöön.

Jalkautuva nuorisotyö edellyttää säännöllistä toimimista nuorten kohtaamispaikoilla. Oulussa pyritään jalkautumaan resurssien mukaan kahtena iltana viikossa. Työntekijöiden tunnettavuus nuorten keskuudessa helpottaa luottamuksen rakentamista nuoren ja ohjaajan välille. Opintojeni vuoksi olen joutunut vähentämään tälle vuodelle jalkautumistani ja on havaittavissa, etteivät nuoret enää tiedä kuka olen ja miksi kuljen heidän joukossaan. Tänä päivänä säännöllisen jalkautumisen aikakautena nuoret tunnistavat työntekijät yhtenäisistä ja tunnistettavista työasuista ja yhtenäiset työasut helpottavat ensi kertaa jalkautuvan työntekijän työntekeä, koska nuoret ovat oppineet tuntemaan työasun perusteella jalkautuvat nuorisotyöntekijät. (Juntunen & Ylimys 2017, 60.)

5.1 Jalkautumisen ympäristöt

Oulussa jalkautuva nuorisotyö ei rajoitu vain keskustan alueelle. Tavoitteena on, että työote leviää ja jalkautuva nuorisotyö saadaan koko kaupungin alueelle kiinteäksi osaksi nuorisotyötä. Oulun kaupunki on jaettu neljään eri alueeseen keskiseen, pohjoiseen, itäiseen ja eteläiseen ja jokaisella alueella on vähintään yksi nuorisotalo. Alueiden nuoristyöntekijät jalkautuvat lähiöihin nuorison suosimille

vapaa-ajan viettopaikoille. Jalkautuminen ei ole niin säännöllistä, kuin se on keskustan alueella. Työntekijät jalkautuvat tarpeen mukaan, yleensä isommat juhlat kuten koulun päättäjäiset ja vappu saavat nuoret liikkeelle.

Oulussa koettiin iso kuntaliitos vuonna 2013, jolloin Ouluun liittyivät Haukipudas, Yli-li, Oulunsalo ja Kiiminki. Sen myötä jalkautumisen kenttä laajeni paljon suuremmaksi. Etäisyydet kaupunkiin ovat pitkiä esimerkiksi Yli-listä Ouluun tulee matkaa 65 kilometriä. Etäisyyksien vuoksi on tärkeää, että alueiden nuorisotyöntekijät jalkautuvat lähiöissä ja näin heidän aluetuntemuskin kehittyi. Työntekijöiden kertoman mukaa he jalkautuvat paikkoihin, jossa tietävät nuorison viettävän aikaansa. Esimerkiksi Nuijamiesten lava on Ylikiimingissä paikka, jossa esiintyy isoakin artisteja ja paikalla oleilee myös nuorisoa.

Oulussa järjestetään varsinkin kesällä isompia tapahtumia ja siellä työntekijät jalkautuvat lukumäärältään vahvemmalla ryhmällä. He myös tekevät tiivistä yhteistyötä Walkersin ja seurakunnan ohjaajien, Suomen punaisen ristin työntekijöiden ja poliisin kanssa. Nuorison liikkua koulujen loman alkaessa kaikki vakituisessa työsuhteessa olevat nuorisotyöntekijät on velvoitettu jalkautumaan. Videolla on näkyvissä jalkautumispaikkoja kuten kauppakeskus Valkea, tori ja puisto.

5.2 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Jalkautuvassa nuorisotyössä korostuu yhteistyö muiden eri toimijoiden kanssa. Monialainen yhteistyö on tärkeä osa jalkautuvaa nuorisotyötä. Nuorisolain säännöksissä määritellään moninainen yhteistyö, jolla tarkoitetaan paikallistasolla toteutettavaa eri toimialojen viranomaisten yhteistyötä. Monialaisessa yhteistyössä ovat mukana sekä kunnalliset, että valtion viranomaiset. Myös kirkon paikallisviranomaiset voivat osallistua työhön. (Lybeck 2011, 25). Oulussa jalkautuvassa nuorisotyössä tehdään moniammatillista yhteistyötä seurakunnan nuoriso-ohjaajien, Walkersin ohjaajien, kauppakeskuksen vartijoiden ja poliisin kanssa.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnissa on tehty erityisnuorisotyötä vuodesta 1968 lähtien. Seurakunnan etsivällä katutyöllä tarkoitetaan partiointia, jota erityisnuorisotyönohjaaja toteuttaa yhdessä toisen työntekijän tai koulutetun

vapaaehtoisen aikuisen avustajan kanssa. Partiointi tapahtuu ensisijaisesti viikonloppuisin ja ilta- ja yöaikaan nuorten suosimilla kokoontumis- ja oleskelupaikoilla Työntekijä voi lisäksi sopia uudesta tapaamisesta, auttaa, tukea välittömästi tai ohjata nuoria kulloinkin tarkoituksenmukaisimman harrastuksen, tuen, avun tai hoidon piiriin (Ojala, 2010).

Walkersissa on nimensä mukaisesti kyse elämänasenteesta: kulkemisesta ja kuljijoiden kohtaamisesta. Toimintaa voidaan toteuttaa niin sisä- kuin ulkotiloissa sekä perinteisten Walkers-kahviloiden lisäksi muun muassa nuorten kohtaamispaikoiksi muunnetuissa menopeleissä. Kokemuksen mukaan parhaiten toimiva kokonaisuus saadaan nuoria ja turvallisia aikuisia yhteen kokoavan kohtaamistilan ja jalkautuvan työn yhdistelmällä. Siellä toimitaan matalan kynnyksen periaatteella, ja aikuiset kohtaavat nuoria hyvällä ja reilulla asenteella. Tarvittaessa nuorille tarjotaan syvällisempää tukea ja ohjausta elämäntilanteeseensa. Aseman Lapset ry toimii Walkersin valtakunnallisena taustayhteisönä (Aseman lapset ry, 2018).

Oulussa Walkersiin on palkattu yksi työntekijä. Tässä seuraavassa hieman työntekijä Perttu Kemppaisen mietteitä jalkautuvaan nuorisotyöhön. Pertun haastattelun halusin tuoda esille, koska hänellä on todella pitkä työkokemus eikä hän valitettavasti aikataulujensa vuoksi päässyt videolle esiintymään. Tämän haastattelun tulosten perusteella saadaan videon käsikirjoitukseen hyvää sisältöä.

Milloin jalkauduit Oulussa ensimmäisen kerran ja mitkä muistot sinulla siitä on jäänyt? Olen aloittanut jalkautuvan työn vapaaehtoistyönä jo vuonna 1996. Silloin teimme kaveriporukalla korjaavaa ja ennaltaehkäisevää päihdetyötä perjantai-iltaisina Oulun keskustan kaduilla sekä nuorten, että aikuisten narkomaanien ja alkoholistien parissa. Walkers-toiminnan puitteissa aloitin jalkautuvan työn elokuussa 2010. Siitä on jäänyt hyviä muistoja, ja pysyviä ihmissuhteitakin nyt jo aikuistuneiden sen ajan nuorten, sekä vapaaehtoistyöntekijöiden kanssa. Nuoret olivat tuohon aikaan vähän varautuneempia ja ennakkoluuloisempia, koska aikuiset eivät juuri jututtaneet heitä, ja vartijatkin ajoivat ulos tavaratalosta ja pikaruokaloista. Vähitellen nuoret kuitenkin oppivat luottamaan meihin, ja työ alkoi tuntua merkittävältä.

Mitä hyvää koet jalkautumisessa? Jalkautuessa tavoitan myös sellaisia nuoria, jotka eivät halua tulla nuorisotiloihin. Kadulla olemme myös neutraalissa ympäristössä, jolloin nuoren on helpompi keskustella vaikeammistakin asioista pelkäämättä sääntöjä. Jalkautuminen tuo myös mukavaa vaihtelua nuorisotilassa ummehtumiselle, ja se piristää kummasti, kun tutustuu uusiin nuoriin ja yhteistyökumppaneihin lähes päivittäin. Ainakin joku ennestään tuttu tulee vielä tutummaksi, jos ei muuta.

Mitä huonoja puolia jalkautumisessa on? Aiemmin saattoi huonot kelit vähän rasata, mutta nykyään silläkään ei ole merkitystä, kun voimme jalkautua katetulla Valkean kesäkadulla, josta tavoitamme aina nuoria. Joskus vähän väsyttää. Kaipaisin itselleni ammattilaista työtoveria.

Mikä tavoite mielestäsi on jalkautuvalla nuorisotyöllä? Nuorten terveen kasvun tukeminen, syrjäytymisen, rikollisuuden ja päihteiden käytön ennaltaehkäiseminen. Jalkautuminen on vain yksi nuorisotyön monista menetelmistä, ja sen avulla voimme kohdata monipuolisemmin nuoria, joita emme muuten tavoittaisi.

Onko sinulla hyviä neuvoja/vinkkejä tuleville jalkautuville? Jokainen kohtaaminen on ainutlaatuinen. Liiallinen nuotittaminen tai ennakkosuunnitelmat saattavat estää tai hankaloittaa hyvän vuorovaikutuksen syntymistä. Heittäytykää hetkeen, ja olkaa spontaaneja. Toisinaan työ onnistuu parhaiten ihan vaan olemalla olemassa omana itsenään. Monesti riittää sekin, että vain kuuntelee. Nuorten itse-tuntoa tukee myös se, että heitä kohtelee vertaisenaan. Suurin kunnioituksen muoto toista ihmistä kohtaan on hyväksyä hänet sellaisenaan.

Nuorten kohtaamiset vartijoiden kanssa ovat tänä päivänä yleisiä. Kauppakeskukset ovat tiiviin valvonnan kohteena ja nuorten ja vartijoiden välisiä jännitteitä saattaa lisätä myös se, että kontrolli on usein tiukempaa julkisissa tiloissa. Julkisessa tilassa liikkuu monia toimijoita eri intressein, kuten kauppakeskuksen omistajat, kauppojen myyjät, aikuiset, nuoret sekä vartijat. Tämä moninaisuus synnyttää uusia rajapintoja nuorisotyöhön, kaupallisten toimijoiden ja kontrollitahojen sekä nuorten kanssa (Saarikomäki & Honkatukia 2017, 172- 173).

Oulussa kauppakeskus Valkean vartijat ovat koulutettuja kohtaamaan nuoria ja nuorilta tulleen palautteen mukaan vartijat ovat mukavia ja luovat turvallisuuden tunnetta. Kauppakeskuksen vartijoille työntekijöillä on suora puhelinnumero ja heidät tavoittaa tarvittaessa paikalle todella nopeasti. Vartijoita on pyydetty paikalle esim. nuoren kovan humalan vuoksi. Vartijoilla on kiinniotto- oikeus ja säilöön ottotilat. Vartijat ovat pyytäneet nuorisotyöntekijöiden apua esim. itsetuhoisen nuoren tilanteessa. Nuoriso- ohjaajat ottivat asian hoitaakseen ja toimittivat nuoren jatkohoitoon pitkän keskustelun päätteeksi.

6. TUTKIMUKSEN TULOKSET

Nuorille tein kyselyn kartoittaakseni onko videolle sittenkään tarvetta. Mikäli kaikki nuoret olisivat tietäneet mistä jalkautuvassa nuorisotyössä on kyse, ei mielestäni videolle olisi välttämättä ollut edes tarvetta. Video kuitenkin on nimenomaan yhtenä työkaluna nuorille suunnatussa markkinoinnissa jalkautuvaan nuorisotyöhön. Kyselyssä halusin selvittää yleisesti nuorten tietämystä aiheeseen ja onko heillä tunne, että haluaisivat lisää aiheesta tietoa.

Jalkautuvasta nuorisotyöstä Oulussa on hyvin vähän löydettävissä asiaan liittyvää kirjallisuutta. Syvälliset ja henkilökohtaiset haastattelut toivat työntekijöiden näkemyksen jalkautuvasta nuorisotyöstä. Tietoa tuli kattavasti ja tullutta tietoa on hyödynnetty videon käsikirjoituksessa. Kuka muukaan osaisi kuvata tätä kyseistä työmuotoa paremmin, kuin he jotka sitä työkseen tekevät. Juuri tätä aitoa työotetta ja fiilistä haluan tuoda ja nämä haastattelut mahdollistavat sen. Pohjustin työntekijämme hyvin kertomalla miksi ja minkä takia teen kyselyn jalkautuvasta nuorisotyöstä.

6.1 Nuorten kyselyn tulokset

Nuorille suunnattuun kyselyyn vastasi 70 nuorta iältään 11- 21-vuotiaita. Vastaneista 30 oli tyttöjä ja 40 poikia.

Tiedätkö mitä jalkautuva nuorisotyö tarkoittaa? Vastaajista 23 tiesi mitä se tarkoittaa, 47 ei jalkautuvan nuorisotyön tarkoitusta tiennyt. Tästä tuloksesta voi päätellä, että jalkautuvan nuorisotyön markkinointiin ja tunnetuksi tekemiseen pitää kiinnittää enemmän huomioita. Nuorilla on oikeus tietää, miksi nuorisotyöntekijät jalkautuvat heidän vapaa-ajanviettopaikoillaan. Työntekijöillä on paljon helpompi kohdata nuoria ja nuorten ei tarvitse niin paljon kyseenalaistaa työntekijöiden ”partiointia” heidän vapaa-ajanviettopaikoissaan.

Koetko tärkeäksi, että aikuiset jalkautuvat nuorten vapaa-ajan vietto paikkoihin? 53 nuorta oli sitä mieltä, että he kokivat tärkeäksi aikuisten jalkautumisen ja 17 nuorta eivät pitäneet sitä tärkeänä. Nuoret kokevat tärkeänä aikuisten läsnäolon ja jalkautuva nuorisotyö on todella tärkeää. Nuoret kokevat turvallisuuden tunnetta, koska nuoriso-ohjaajat jalkautuvat ja tarvittaessa nuoriso-ohjaajilta voi pyytää neuvoja ja apua eri tilanteisiin.

Toivotko saavasi lisää tietoa jalkautuvasta nuorisotyöstä? 42 vastaajista koki tarvitsevansa lisää tietoa ja 28 ei kokenut tarvitsevansa lisää tietoa. Vastauksen perusteella nuorisopalveluiden pitää miettiä edelleen millä tavalla ja missä kerrotaan nuorille enemmän jalkautuvasta nuorisotyöstä. Reilusti yli puolet vastaajista kaipasi tietoa lisää. Video on yksi hyvä työkalu jalkautuvan nuorisotyön markkinointiin ja varmasti videota hyödynnetään juuri markkinoinnissa.

Mikä kanava mielestäsi olisi hyvä jalkautuvan nuorisotyön markkinointiin nuorille? 52 nuorta vastasi Instagramin olevan paras paikka markkinoida jalkautuvaa nuorisotyötä nuorille. 16 vastaajista oli sitä mieltä, että Oulun kaupungin verkkosivut ovat hyvä paikka. Oulun nuorisopalveluilla on oma Instagram-tili ja ehdottomasti sitä kannattaisi hyödyntää jalkautuvassa nuorisotyössä. Esimerkiksi aina kun työntekijät jalkautuvat voisi Instagramiin laittaa ilmoituksen asiasta.

6.2 Nuorisotyöntekijöiden ajatuksia jalkautuvasta nuorisotyöstä

Tässä kappaleessa käyn haastattelun kysymykset yksi kerrallaan läpi ja tuon työntekijöiden ajatuksia heidän omilla sanoillaan esille.

Mitä jalkautuva nuorisotyö tarkoittaa? Työntekijät jalkautuvat sinne missä nuoret ovat ja kohtaavat uusia nuoria. Nuorilla kokoontumispaikat vaihtelevat ja työntekijät yrittävät pysyä ajan hermoilla siitä että, mistä nuoria parhaiten tavoitetaan.

Nuorisotyöntekijät jalkautuvat erilaisissa paikoissa kohtaamassa nuoria, jotka eivät käy nuorisotaloilla vaan kauppakeskuksissa, puistoissa ja uimarannoilla. Koulujen lomien alkaessa jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään laajemmin, kaikki vakituiset työntekijät jalkautuvat lähiöissä ja koko keskustan alueella. Tavoitteena on luoda lapsen/nuoren ja työntekijän välille luottamuksellinen kontakti, jonka varassa nuoren vaikeiksi kokemiin asioihin voidaan yhdessä tarttua. Tarvittaessa nuori ohjataan muun avun piiriin.

Miksi ja miten jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään? Hyvä keino tavoittaa sellaisia nuoria jotka eivät muuten ole talokävijöitä. Kohtaamisia nuorten, jotka eivät ole aikoihin käyneet nuorisotaloilla ja siirtyneet oleskelemaan muualla. Jalkautuvat työntekijät pääsevät kartoittamaan tilannetta mikä heillä silloin on elämässä meneillään. Työmuotoa tehdään siten, että itse ollaan avoimin mielin, uskalletaan mennä nuorten maaperälle ja jutustamaan niitä näitä. Tavoitteena on kohdata paljon nuoria erilaisissa paikoissa, jotta voisimme kuunnella/auttaa heitä askaruttavissa asioissa ja tehdä tietoisiksi nuorisopalvelut ja saada nuoria tulemaan nuorisotaloille.

Jalkautuville työntekijöille työ on ennaltaehkäisevää nuorisotyötä esimerkiksi, jos sama nuori tavataan usein humalassa, voi työntekijä puuttua varhaisemmin juomiseen. Nuoret pystyvät myös keskustelemaan aroistakin asioistaan helpommin ja vapautuneemmin jalkautuvalle nuorisotyöntekijälle. Selviä ja tolkkuja aikuisia nuorten parissa, tuo turvallisuuden tunnetta. Työntekijät tekevät itseään tutuiksi ammatillisesti, tunnukset selvästi esillä, kuka on ja mitä edustaa

Mitä jalkautuvalla nuorisotyöllä on saavutettu? Tavoitettu heikommassa asemassa olevia nuoria tippumasta syvemmälle ongelmissaan. Reaaliaikaista tietoa mitä nuorilla on meneillään. kadulla ”ilmiöt” tulevat vastaan ensin ennen kuin jalkautuvat talolle. Lisätä tietoa tarjolla olevista palveluista nuorille. Nuoret ovat kokeneet, että heistä oikeasti välitetään. Nuorisotyö eri työmuotoineen on tullut tutummaksi nuorille, kuin myös aikuisillekin, työn arvostus on lisääntynyt. Yhteistyö

muiden toimijoiden kanssa on parantunut ja saanut uusia työmuotoja. Ennaltaehkäisevässä työssä on onnistuttu ja pystytty auttamaan nuoria heidän ongelmis-
saan ja haasteissaan. Työntekijät ja toiminnot ovat tulleet nuorille tutuimmiksi.

Mitä jalkautuvaan nuorisotyöhön työntekijältä vaaditaan? Rohkeutta, avoimuutta, aikuisuutta, vastuullisuutta, omaa persoonaa, huumoria, aitoutta, heittäytymistä, kiinnostusta, empatiaa, sietämistä, jaksamista ja venymistä, kuuntelua, valpas, oma-aloitteinen, myönteistä asennetta, peruskuntoa. Työntekijän täytyy olla motivoitunut työhönsä, aidosti kiinnostunut nuorten asioista. Tietää omat rajansa, miten pystyy vaikuttamaan nuorten asioihin, tarvittaessa ymmärtää milloin asia kuuluu toiselle viranomaiselle. Osaa kuunnella nuoria vaikeissakin asioissa ja osata keskustella asioista nuorten kanssa.

Mitä haasteita jalkautuvaan nuorisotyöhön liittyy? Työtä tehdään oman työn ”ohessa” eli jalkautumaan pääsee, kun se ei häiritse talotoimintaa. Haasteena on saada näkyvyyttä ja tunnettavuutta omalle työlle, usein nuoret sekoittavat jalkautuvat nuorisotyöntekijät ”sossuihin” ja ”parkkipirkkoihin”. Koskaan työntekijät eivät tiedä mitä ilta tuo tullessaan. Työntekoa saattavat välillä häiritä muut kanssa ihmiset nuorten joukossa. Jalkautumisen työvuoroja samoille ohjaajille tulee aika vähän ja haasteeksi nousee ennaltaehkäisevän työn näkökulma eli nuoret eivät tule tutuiksi.

Koulujen loma-ajat huolestuttavat, koska välillä on sattunut niin, ettei mikään tahon ole jalkautunut loma-aikoina. Epäkiitolliset työajat, jaksaminen, kaikenlainen sietäminen, keskeneräisyyden, keskenkasvuisuuden, nuorten maaperällä olemisen, ettei aina aleta, että ollaan tavallaan aina tyrkyllä ”alakko nää mua”, ettei kaikkia voi auttaa, että näkee ja kuulee sellaista, jolle ei pysty tekemään mitään, tyytyminen siihen mitä voi tehdä, olla rinnalla kulkija, kuuntelija.

Mitä erilaista on jalkautuvassa nuorisotyössä verrattuna esimerkiksi talotyöhön? Talotyössä oppii tuntemaan nuoret lyhyellä aikavälillä paremmin, jalkautuvassa työssä vuorot niin harvoin, että kunnan kontaktien luominen vaikeaa. Se on ikään kuin pintaraapaisua. Nuoret ovat tuttuja, pelisäännöt ovat kaikille selvät. Työnte-

kijät eivät yleensä joudu kohtaamaan humalaista nuorta tai että nuori olisi aggressiivinen. Jalkautuvassa nuorisotyössä joudutaan tekemisiin välillä myös aikuisten kanssa, jotka saattavatkin olla paljon haasteellisempia kohdata. Nuoret ovat vieraampia kuin nuorisotaloilla olevat nuoret, joten kohtaaminen on hyvin erilaista. Rohkeutta ja heittäytymistä tarvitaan enemmän kuin talotyössä.

Mitä palkitsevaa jalkautuvassa nuorisotyössä on? Positiivinen palaute mikä tulee nuorilta ja aikuisilta. ”Vanhojen” nuorten kohtaaminen jotka eivät enää ole talon kävijöitä. Saa kohdata erilaisia nuoria ja jutella heidän kanssaan. Jos on saanut autettua nuorta vaikeassa asiassa ja asia on lähtenyt etenemään nuoren kannalta hyvin. Positiivinen ilta ja nuoret ovat olleet juttu tuulella. Työntekijät kokevat, että saavat tehdä töitä työkavereiden kanssa, jotka eivät yleensä työskentele samassa työpisteessä ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on koettu hyväksi. Tärkeimpänä asiana pidettiin, että saa nuoren luottamuksen ja olla luottamuksen arvoinen aikuinen. Työntekijöiden haastattelut tuovat videoon syvällisemmin tietoa mitä jalkautuva nuorisotyö käytännössä on. Työntekijöiden vastaukset olivat melko samantyyllisiä ja isompia eroja heidän mielteissään ei ollut. Sain paljon eri ajatuksia mitä videolla tulee näkyä tämän haastattelun pohjalta.

Perehtyminen työmuotoon on yleensä kantapään kautta opittua. Hyvä perehdytys on sekä toiminnan laadun varmistusta, että työturvallisuuden kannalta erittäin tärkeää. Jalkautuvassa työssä työ tehdään toimistoympäristön ja omien tilojen ulkopuolella, toisten reviiereillä. Siksi myös työturvallisuuteen liittyy erilaisia huomioita otettavia asioita. Perehdyttäjänä on hyvä olla työntekijä, jolla on omaa kokemusta toimintaympäristöistä. Mikäli tämä ei ole mahdollista, perehdytyksestä vastaa esimies. Perehdytysohjeet vaativat myös päivittämistä ja uuden työntekijän myötä tulleet kysymykset ovat oiva tapa varmistaa, että perehdytys vastaa nykyhetkeä toimintaympäristön, riskien ja toimintaohjeistuksen suhteen (Juntunen, Ylimys 2017,100- 102).

Haastattelun viimeisenä kysymyksenä oli, kuinka hyvin sinut perehdytettiin jalkautuvaan nuorisotyöhön? Usealla työntekijällä perehdytys on tapahtunut suoraan kentällä, ”konkarin” mukana ensimmäisellä jalkautumisellaan. Kaikki työntekijät olivat oppineet ajan ja kokemuksen myötä. Osa työntekijöistä koki, ettei ole

saanut varsinaista perehdytystä lainkaan. Osa työntekijöistä on käynyt Aseman Lapset ry:n hankkeessa mukana olevan työntekijän koulutuksessa, jossa oli tullut yleiseltä tasolta tietoa, mutta ei suoraan minkälaista jalkautuva nuorisotyö on Oulussa. Seurakunnan nuoriso-ohjaajien opintoihin kuuluu katutyö ja yksi ohjaajista oli koulutuksen saanut. Mielestäni perehdyttämisessä on Oulun nuorisopalveluilla kehittämisen paikka. Uskon, että videosta on apua, varsinkin sellaiselle henkilölle, jolla ei ole mitään käsitystä mitä käsittää sana jalkautuva nuorisotyö.

6.3 Havainnot jalkautuvasta nuorisotyöstä

Jalkauduin työparini kanssa ja tein havainnot kauppakeskus Valkean ympäristöstä. Havainnoin myös nuorten kohtaamisen tunnetiloja ja reaktioita. Yhtenä tärkeänä osana kehittämistyön menetelmänä on havainnointi. Halusin kuulla ja nähdä kasvokkain nuorten mielipiteitä jalkautuvasta nuorisotyöstä. Minulla on suhteellisen helppo lähestyä nuoria jalkautuessani, koska olen jo kaupungilla tuttu kasvo. Halusin nähdä miten ohjaajat kohtaavat nuoria, miten nuoret siihen reagoivat ja vartijoista haluan saada selville, kuinka he kohtaavat nuoret.

Yleisesti ottaen nuoret ottivat kohtaamansa aikuiset vastaan hyvin, jonkin verran illan aikana kuulin kysymyksen ”mitä te täällä teette”? ”Kyttäämässäkö te olette?” Yllätyksekseni tämänkaltaisia kysymyksiä tuli kuitenkin vähän. Enemmänkin kohdasimme illan aikana iloisia juttelevia nuoria. Nuorille suunnattu kysely opinnäytetyöhön liittyen herätti mielenkiintoisia keskusteluja ja keskustelu oli molempipuolista tiedon vaihtoa. Selkeästi oli havaittavissa se, että työntekijät ovat jalkautuneet vuoden 2016 jälkeen säännöllisesti ja olivat tulleet nuorille tutuiksi. Tämän vuoksi kohtaamiset aikuisten ja nuorten välillä ovat paljon luontevampia kuin ennen. Nuorten luottamus täytyy ansaita.

Videon alussa näkyvät nuorten ennakkoluulot aikuisia kohtaa, mutta jossakin vaiheessa luottamus syntyy ja nuoret kokevat saavansa apua ongelmaansa. Työntekijöiden rento ote näkyy videolla. Havainnointi oli hyvä keino hahmottaa videon käsikirjoitukselle uskottava pohja ja videosta tuli hyvin realistinen kuvaus oululaisesta jalkautuvasta nuorisotyöstä.

7. VIDEON TUOTTAMISPROSESSI

7.11.2017 tapasin Oulun mediatyöpajan ohjaajan ja pajanuoret. Kerroin ideastani ja he olivat kiinnostuneita kuvaamaan ja editoimaan perehdytysvideon jalkautuvaan nuorisotyöhön. Ohjaaja ei kuitenkaan pystynyt varmuudella lupaamaa heidän aikataulunsa riittävän opinnäytetyöni deadlineen. Tämän vuoksi selvitin, olisiko Oulun kaupunki halukas rahoittamaan videon kuvauksen hieman työpajan kustannuksia – noin 250€ - kalliimmalla hinnalla. Tilaaja suostui rahoittamaan koko videon 500 euron summalla. Kysyin Moona Komulaista (Oulun nuorten edustajiston jäsen) kuvaamaan ja editoimaan videon. Moona otti työn vastaan.

Tapaaminen kuvaajan Moona Komulaisen kanssa oli ensimmäisen kerran marraskuussa 2017. Moona opiskelee viimeistä vuotta media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkintoa. Mediapalvelujen toteuttaja voi työskennellä kuvaajana, äänittäjänä, editoijana, viestintäalan assistenttina ja www-sivujen suunnittelijana. Hän tekee uutisia, viihdettä, esittelyä ja mainontaa televisioon, videolle, radioon, internetiin ja uusmediatuotteisiin (OSAO, 2018). Tapaamisessa kerroin Moonalle jalkautuvasta nuorisotyöstä Oulussa ja toin tilaajan toiveita esille. Moona sai arvokasta työkokemusta ja Oulun nuorisopalvelut laadukkaan ja toimivan videon jalkautuvasta nuorisotyöstä Oulussa.

Videon kuvaaja teki taustatyötä ja annoin omia ja työn tilaajan toiveita videon käsikirjoitukseen. Alusta alkaen yhteistyömme sujui hyvin ja kaikista sovituista aikatauluista pidettiin kiinni. Deadline työlle sovittiin 10.4.2018, jonka jälkeen ehditimme hyvin vielä muokata videota, jos tilaaja niin haluaa. Tilaajalta tuli huhtikuussa vielä muutama parannusehdotus ja ne videolle tehtiin. Kuvaaja halusi enemmän tietoa aiheesta ja tiedon hän sai esittämällä muutaman kysymyksen jalkautuville nuorisotyöntekijöille.

Kysely koostui neljästä jalkautuvaan nuorisotyöhön liittyvästä kysymyksestä: mitä työllä on saavutettu, työntekijältä vaaditaan, mitä haasteita työhön liittyy ja mitä erilaista on jalkautuvassa nuorisotyössä verrattuna ”normaaliin” nuorisotyöhön esim. talotyöskentely? Kysymyksillä kuvaaja sai tietoa jalkautuvasta nuorisotyöstä ja sen myötä käsikirjoittaminen videoon helpottui.

Alustava käsikirjoituksen raakile lähetettiin sähköisesti jalkautuvaa nuorisotyötä tekeville työntekijöille sekä työn tilaajalle luettavaksi ja kommentoitavaksi joulukuussa 2017. Kommentteja ja ehdotuksia videoon tuli hyvin ja ne huomioitiin käsikirjoituksen tekemisessä. Työntekijöiltä tuli pyyntö, ettei tehtäisi kovin rankalla nuorten kohtaamistapauksella videota, koska yleensä kohtaamiset nuorten kanssa ovat leppoisia ja mukavia juttelutuokioita. Videon pituudesta oli toiveena 3-7 minuuttia ja työntekijät halusivat, että videosta tulee realistinen kuvaus jalkautuvasta nuorisotyöstä.

7.1 Käsikirjoitus

Käsikirjoitus suunniteltiin kuvaajan kanssa yhdessä. Videon käsikirjoituksesta tuli hyvä ja sen toteutus onnistui hyvin. Koko video on kuvattu hidastettuna sekä ilman ääniä. Taustalla on tekstit ja musiikki. Videon alussa on tekstinä tilastotietoa vuoden 2017 jalkautumisesta Oulussa.

Nuoria seisoskelee Valkean edessä, poika ja tyttö keskustelevat ja tyttö näyttää pojalle tupakakalla polttamansa jäljet kädessään. Tällä kohtauksella halutaan näyttää katsojalle, että työntekijöiden kohtaamiset nuorten kanssa voivat tuoda nuoren elämässä vakaviakin asioita ilmi. Tekstinä: nuorisotyön yksi työmuoto on jalkautuva nuorisotyö. Toinen kohtaaminen: työntekijät pukeutuvat työliiveihin, jokaisen omassa työpisteessään, nuorisopalveluiden työntekijät omassa työpisteissä ja seurakunnan ohjaaja omalla työpisteellään. Tekstinä: Oulussa jalkautuvaa nuorisotyötä tekevät nuorisopalvelut, kirkon nuorisotyöntekijät ja Walkersin ohjaajat.

Kolmas kohtaaminen: Työntekijät kokoontuvat torille eri suunnista yhdeksi ryhmäksi ja tekstinä: nuorisotalo toiminta ei tavoita kaikkia nuoria ja sen vuoksi on tärkeää kohdata nuoret siellä, missä he itse viihtyvät. Torilta ohjaajat kuvataan kävelemässä puistossa, jossa he ohimennen tervehtivät nuoria. Puistosta kuvaukset siirtyvät takaisin kauppakeskus Valkeaan. Kohtauksessa tulee esille missä paikoissa työntekijät yleensä jalkautuvat.

Neljännessä kohtauksessa työntekijät kävelevät Valkean kesäkadulla ja yksi työntekijöistä kävelee tytön viereen istumaan Valkean lavalle ja tekstinä: yleisimmät keskustelun aiheet kohtaamisissa ovat koulu, vapaa-aika, harrastukset, kaverit ja päihteet. Työntekijän istuessa viereen, tytöt siirtyvät kauemmaksi ja yksi veteele hihhojaan käsiensä peitoksi. Työntekijä yrittää kysellä nuorten kuulumisia ja tytöt katsovat oudosti ja vastaavat työntekijän kysymyksiin lyhyesti. Keskustelu kuitenkin etenee ja muotoutuu myönteisemmäksi. Tällä kohtauksella halutaan näyttää katsojille, kuinka luottamus kasvaa työntekijän ja nuorten välillä.

Viidennessä kohtauksessa keskustelun keskeyttää huutaminen ja metelöinti toisaalla ja yksi tytöistä juoksee nuorisohjaajan luota pois. Metelöivä poika saa tytön juoksemaan luokseen ja poika käyttäytyy levottomasti ja hänen ympärillä tilannetta rauhoittelee jalkautuvat työntekijät. Lavalta lähtenyt tyttö saapuu metelöivän kaverinsa viereen. Tytöllä ja pojalla on ollut aikaisemmin riitaa tytön palovammoista ja poika kaipaa tilanteeseen neuvoa ja apua.

Tilanne rauhoittuu ja yksi työntekijöistä oli soittamassa vartijalle, mutta tilanne raukesi jo ennen vartijan saapumista paikalle. Kohtauksessa halutaan näyttää katsojille, että välillä voi tulla uhkaaviakin tilanteita, mutta niistä selviää yleensä puhumalla. Tekstinä: tarpeen tullen työntekijät tekevät yhteistyötä vartijoiden ja muiden viranomaisten kanssa. Työssä vahvuuksia ovat rauhallisuus, inhimillisyys ja sovittelamisen taidot.

Viimeisenä kohtauksena tulevat nuorten repliikit: Näytellyt tyttö: -Tämä on monen nuoren arkea, ja he eivät välttämättä edes hoksaa tarvitsevansa apua. Näytellyt poika: -Siksi jalkautuva työ on todella tärkeä osa nuorisotyötä, jotta jokainen nuori tulee kohdatuksi. Jalkautuvien työntekijöiden kasvoista tulee kuvaa ja kasvojen alle teksti: erilainen työympäristö on rikkaus, palkitsevaa kohdata eri nuoria, työ nuorten kanssa antaa paljon, olen läsnä ja kuuntelen. Nuorisoryhmä kesäkadun päässä koko porukalla teksti: ammattitaitoiset työntekijät tekevät työtään koko sydämellä ja tuovat turvallisuuden tunnetta kadulle.

7.2 Näyttelijät

Joulukuussa 2017 lähestyin viestillä kaikkia Oulussa jalkautuvaa nuorisotyötä tekeviä työntekijöitä ja kysyin heidän kiinnostustaan näytellä videolla. Viisi työntekijää kiinnostui näyttelijän tehtävästä. Kerroin heille tarkemmin, miksi video tehdään, mitä sillä tavoitellaan ja alustavat kuvauspäivät ja paikat. Kysyin kuvauksiin mukaan myös koulupoliisia ja kauppakeskus Valkean vartijoita. Koulupoliisi suostui mielellään ja vartijoiden esimies antoi suostumuksensa, että heidän työntekijät halutessaan voivat osallistua kuvauksiin. Esimies pyysi, että soitan heille aina ennen kuvauksia.

Halusin ehdottomasti ottaa videon tekemiseen mukaan nuoria ja se oli myös tilaajan yksi toiveista. Tänä päivän nuorten osallisuus ja osallistaminen ovat nuorisotyössä arkipäiväinen asia. Lapsia ja nuoria kuullaan ja otetaan mukaan suunnittelemaan eri toimintoja. Osallisuus on yksilön mahdollisuutta osallistua omaa elämäänsä ja elinympäristöään koskettavien asioiden käsittelyyn ja päätöksentekoon. Osallisuus on kansalaisuuteen kuuluva perusoikeus. (Alanko 2014).

Osallisuuden ja hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että lasten ja nuorten osallisuuden tukemiseen on rakenteita. On oltava lainsäädäntöä, suunnitelmia, henkilöistöä ja resursseja. Hyvätkään rakenteet eivät silti takaa osallisuuden toteutumista, ellei lapsille ja nuorille itselleen rakennu kuvaa siitä, että heidät ollaan valmiina kohtaamaan ja että asiat etenevät. Suomalaista osallisuutta on lähdetty vahvistamaan keskusjohteisesti. On uudistettu lainsäädäntöä, perustettu lasten oikeuksia valvova lapsiasiavaltuutetun virka ja luotu erilaisia lasten ja nuorten edustajistoja. Suomalaisen osallisuuden vahvuuksia on, että lapsen oikeudet osallistua on tunnustettu ja että se on otettu lainsäädännössä vakavasti (Kiilakoski & Gretscher & Nivala, 2012).

Lainsäädännön mukaan lasten ja nuorten tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Perustuslain 6 § 3 momentti määrää, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Kuntalain 27 §:n mukaan kuntalaisilla

ja palvelun käyttäjillä tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Nuorisolain 8 §:n mukaan nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2017.)

Perusopetuslain 47 a § säätää, että opetuksen järjestäjän tulee edistää oppilaiden osallisuutta ja huolehtia, että oppilaille on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvistä asioista. Lastensuojelulain 8 §:n mukaan lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarkoitettuja palveluja järjestettäessä ja niitä kehitettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota lasten ja nuorten tarpeisiin ja toivomuksiin. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 12. artikla toteaa, että lapsella, joka kykenee muodostamaan oman näkemyksensä, tulee olla mahdollisuus ilmaista vapaasti näkemyksensä kaikissa itseään koskevissa asioissa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2017).

Sain työkaveriltani tiedon, että Maikkulan 9-luokkalaisilla on yhtenä valinnaisaineena draama ja heillä on kerran viikossa aiheeseen liittyvä oppitunti Maikkulan nuorisotalon tiloissa. Jokaisen oppilaan opintoihin tulee perusopetuksen aikana sisältyä vähintään 9 vuosiviikkotuntia valinnaisten aineiden opiskelua, joka syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaan.

Valinnaisuus voi liittyä mihin tahansa yksittäiseen oppiaineeseen – myös taide- tai taitoaineisiin tai kieliin - useampiin oppiaineisiin tai suoraan esimerkiksi laaja-alaiseen osaamiseen. Opetuksen järjestäjä päättää, miten tunnit sijoitetaan eri vuosiluokille ja mitkä ovat valinnaisina tarjottavat aineet eli minkälaisista vaihtoehdoista oppilas pääsee valitsemaan. Valinnaisten aineiden tunteja voidaan käyttää sellaisen painotetun opetuksen järjestämiseen, johon hakeudutaan. Tällöin katsotaan, että oppilaan hakeutuminen painotettuun opetukseen on oppilaan valinta (Opetushallitus, 2016).

Otin yhteyttä kyseisen aineen opettajaan. Hän itse innostui ideasta ja kysyi oppilaidensa mielipidettä lähteä mukaan videon tekemiseen. Sovimme tapaamisen luokan kanssa 31.1.2017. Tapaamisessa kerroin heille mistä videossa on kyse ja

kuvaaja avasi yksityiskohtaisemmin käsikirjoitusta. Videolla näyttelijöinä on Maikulan 9- luokan oppilaita. He ovat valinneet valinnaisaineeksi draaman ja draamaryhmästä kahdeksan oppilasta lähti mielellään mukaan kuvauksiin ja heidän opettajan kanssa yhteistyö sujui todella hyvin. Kuvausluvut pyysin kaikilta alaikäisiltä nuorilta ja opettajan kautta sain lupapyynnöt välitettyä oppilaille ja heidän vanhemmilleen. Kaikki toimittivat luvat huoltajien alekirjoituksella varustettuna ensimmäiselle kuvauspäivälle.

7.3 Kuvaukset

Kuvaukset nuorten ja nuoriso-ohjaajien kanssa sujuivat todella hyvin. Kuvauspäiviä oli kolme ja yksi kuvauspäivä kesti noin kolme tuntia. Kuvasimme videota kauppakeskus Valkeassa, torinrannassa, puistossa, keskustan seurakunnan ja Byströmin palveluiden tiloissa. Kuvauksissa piti huomioida näyttelijöiden look eli samat vaatteet, hiustyyli ym. asiat piti olla aina identtiset edellisen kuvauspäivän mukaisesti.

Kaiken kaikkiaan olen todella tyytyväinen videon kuvaukseen. Kuvaaja oli todella ammattitaitoinen ja uskon, että kuvaajan nuoruus helpotti nuorten esiintymistä videolla. Työntekijät kehuivat kuvaajaa ja hänen ammattimaista otettaan. Nuoret sitoutuivat projektiin hyvin ja tulivat aina ajallaan aamulla tapahtuviin kuvauksiin. Välillä oli todella kovat pakkaset ja varmasti osaa nuorista väsytti. Ei voi muuta kuin nostaa hattua näille nuorille oppilaille.

Videon tekemisessä oli omat haasteensa. Aikataulujen sovittelut työntekijöiden kanssa oli todella hankala järjestää. Osa työntekijöistä, jotka lupautuivat näyttelämään videolla, eivät syystä tai toisesta loppujen lopuksi lähteneetkään mukaan. Videolla oli tarkoitus olla mukana Walkersin työntekijän, mutta hänen kanssaan aikataulut ei mennyt mitenkään yksiin ennen viimeistä kolmatta kuvauspäivää. Työntekijä kuitenkin sairastui yöllä, eikä siitä syystä päässytkään mukaan kuvauksiin.

Kauppakeskus Valkean vartijat aluksi olivat innoissaan tulossa näyttelämään. Soitin kuvauksien ensimmäisenä päivänä ja kysyin pääsevätkö paikalle, jolloin heidän esimiehensä sanoi, etteivät vartijat osallistu kuvauksiin. Heillä oli pelkona,

että joku kuvauksien ulkopuolinen henkilö saattaa kuvata kännykällä ja julkaista kuvan jossain sosiaalisessa mediassa esimerkiksi Facebookissa eikä siellä tiedetä kyseessä olevan lavastettu tilanne. Ymmärrän riskin olemassaolon, mutta ihmettelen vieläkin, miksi asia nostettiin esille vasta kuvausaamuna.

Koulupoliisi oli osallistumassa kuvauksiin moneen otteeseen. Ensimmäisenä kuvauspäivänä poliisi tuli myöhässä kuvauksiin ja kuvaaja oli ehtinyt jo lähteä. Toiseen kuvauspäivään poliisi ei päässyt omien työkiireidensä vuoksi. Kolmannes kuvauspäivä hänelle sopi, mutta kahden tunnin odottelun jälkeen hänestä ei kuulunut mitään eikä häntä saatu puhelimella kiinni. Oletan, että hänelle oli tullut kiireellisempi virkatehtävä.

Kuvaajan kanssa mietimme moneen kertaan, kuinka saisimme korvattua vartijat ja poliisin, mutta emme löytäneet tähän pulmaan ratkaisua. Sinänsä nämä yllämainitut haasteet eivät tee videosta yhtään sen huonompaa ja yksi pelastus oli videon toteutus. Videolla ei ole juurikaan repliikkejä, vaan asiatieto tulee teksteinä ja teksteihin voi lisätä yhteistyökumppanit. Poliisin ja vartijoiden yhteistyö jalkautuvassa nuorisotyössä ei ole niin jokapäiväistä kuin esimerkiksi seurakunnan ohjaajien kanssa. Tilaajan kanssa puhuimme siitä, että poliisi ja vartijat saattaisivat antaa ehkä väärän kuvan videosta, koska yhteistyö heidän kanssaan ei ole läheskään joka kerta ohjaajien jalkautuessa tarpeellista. Yleensä heitä pyydetään apuun, kun jotakin laitonta tapahtuu.

8. ARVIOINTI TYÖLLE

Koulutukseni alussa pohdin aktiivisesti opinnäytetyöni mahdollista aihetta. Minulle tuli heti ajatus toiminnallisesta opinnäytetyöstä. Haluan kehittyä omassa työssäni ja samalla kehittää laajaa työkenttäämme jollakin tavalla. Alussa suunnittelin tekeväni työni jostakin Oulun nuorisopalveluilla olevasta projektityöstä, mutta kauppakeskus Valkean ympärillä oli sen verran negatiivista keskustelua,

jolloin päätin, että jalkautuva nuorisotyö on se ”punainen lanka” opinnäytetyösäni.

Alussa koin melkoisia ongelmia kirjoituksen kanssa. Välillä mietin, onko riski lähteä tekemään video ja sen ympärille koko opinnäytetyö. Haastavinta onkin ollut sovittaa opinnäytetyö videon ympärille ja toisin päin. Videolla on kuitenkin kaksi ja puoli minuuttia jalkautuvasta nuorisotyöstä ja kirjallisessa osuudessa noin 41 sivua. Koen kuitenkin onnistuneeni tässä tiedon linkittämisessä videoon suhteellisen hyvin. Videolla näkyy kohtaamisia, työntekijöitä, moniammatillisuus, paikkoja jossa jalkaudutaan, nuoria ja tekstiosuudet täydentävät tiedon puutteita.

Onnistuin kokoamaan kattavasti tietoa jalkautuvasta nuorisotyöstä ja tietoa hyödynsin videon teossa. Alkuun rönsyilin hiukan liian laajasti aiheen kanssa, mutta työni edetessä onnistuin karsimaan turhaa asiaa pois. Työni rajaus onnistui mielestäni hyvin. Tilaajan kanssa yhteistyö sujui hyvin ja kuuntelin heidän toiveitaan hyvin. Kaikkien muidenkin kanssa kaikki sujui hyvin. Työkaverini sitoutuivat kuvauksiin, nuoret sitoutuivat omiin tehtäviinsä ja kuvaajan kanssa yhteistyömme oli erinomaista. Mietin pitkään olisiko minun pitänyt avata nuorisotyön määritelmää työssäni, mutta mielestäni sitä ei tarvitse, koska kyseessä on jalkautuva nuorisotyö ja työstä olisi tullut silloin liian rönsyilevä.

Haasteiltakaan en voinut välttyä matkan varrella. Teen omaa työtäni opiskelujen rinnalla täysillä työtunneilla ja voin näin jälkikäteen sanoa, että rankkaa on ollut. Välillä aikatauluttaminen on ollut vaikeaa, mutta onneksi olen pitänyt päiväkirjaa kaikesta mikä on liittynyt opinnäytetyöhön ja jos pienikin idea on tullut mieleen, olen kirjannut sen ylös. Ilman päiväkirjaa olisin ollut melko suurissa vaikeuksissa kaiken ideamäärän kanssa. Tästä kuitenkin opin sen, että kaikki hyvät ideat, vaikka kuinka pienet kannattaa aina kirjata ylös.

Kysely ja haastattelut onnistuivat mielestäni hyvin. Sain niihin asioihin vastauksia, jotka minua askarruttivat. Nuorten tietämyksestä työmuodosta, ohjaajien tunteuksia sekä ajatuksia työmuodosta. Vaikka nykyisin kyselyt toteutetaan usein

sähköisesti, niin tämä perinteinen paperiversio toimi nuorten kanssa hyvin. Tein kyselyn jalkautuessani ja se loi hyviä juttuhetkiä nuorten kanssa. Lähteitä käytin työssäni maltillisesti ja siihen oli syynä niiden vähäinen määrä, mutta kaikki lähteet olivat tuoreita ja luotan niiden paikkansapitävyyteen. Lähteet ovat tietokirjallisuudesta ja alan ammattilaisten kirjoittamia julkaisuja. Työssäni käytän lähteenä paljon omaa työkokemustani ja se tekee tekstistä hieman päiväkirjamaisen, mutta koen, että päiväkirjatyylinen kertominen on hyvä asia tässä työssä.

Videon teko oli todella mielenkiintoinen projekti ja olen todella tyytyväinen lopulliseen tuotokseen. Videosta tuli hyvä, siinä on hieman draamaa, mutta sen tarkoituksena on herätellä ihmisten mielenkiinto. Videolla tulee esille selkeästi ketkä tekevät ja miksi he tekevät jalkautuvaa nuorisotyötä. Videolla on asiantieto myös teksteinä ja se varmistaa, että kaikki mahdollinen tieto tulee katsojalle ilmi. Jos tekisin tämän matkan varrella jotakin toisin, niin käsikirjoituksen kirjoittaisin kokonaan ensin itse. Sitä seuraisivat työntekijöiden mielipiteet, tilaajan mielipiteet ja vasta näiden vaiheiden jälkeen muokkaisin kuvaajan kanssa tekstiä.

Varsinkin kun kyseessä on kokematon ja aloitteleva nuori kuvaaja. Nyt oli kuvaaja ottava käsikirjoituksessa ja videon toteutuksessa suuremman roolin. Näin jälkikäteen ajateltuna minun olisi pitänyt perehdyttää kuvaaja aiheeseen paremmin, koska aihe oli vieras kuvaajalle. Annoin myös kuvaajalle melko vapaat kädet käsikirjoituksen suhteen ja siinä minun olisi pitänyt ottaa tiukempi rooli itselleni, mutta onneksi kuvaaja otti muutostoiveet hyvin vastaan ja kunnioitti ammatillista osaamistani. Videon lopussa on yksi kirjoitusvirhe, mitä kuvaaja ei korjannut pyynnöstäni huolimatta sana sydämellä on kirjoitettu kahdella m:llä. Se pitää korjata ennen videon julkaisua yleisölle.

Valmiin videon muokkaaminen kuvaajan kanssa olisi tullut tehdä yhdessä kasvotusten, tässä työssä kommunikoimme puhelimen välityksellä ja teimme jonkin verran turhaa työtä. Turhalla työllä tarkoitan sitä, että jouduin moneen kertaan kertomaan mitä muutoksia videon rakenteeseen pitää tulla ja varmasti kasvotusten tehdessä ohjeiden ymmärtäminen kuvaajalle olisi ollut helpompaa. Monien

mutkien ja videon muokkauksien jälkeen saimme yhteistyöllä hyvän ja laadukkaan videon aikaiseksi. Unohdin tuoda videolle reunakunnilla tehtävää jalkautuvaa nuorisotyötä ja sen puuttuminen videolta harmittaa.

Tilaaaja arvioi työskentelyäni seuraavanlaisesti: Mira Mällisen opinnäytetyön aiheeksi sovimme ”jalkautuva nuorisotyö Oulussa”. Oulun nuorisopalveluilla oli selkeä tarve saada esittelymateriaalia ko. aiheesta. Päädyimme yhteisessä neuvottelussa 20.11.2017 siihen, että Mira tekee esittelyvideon jalkautuvasta nuorisotyöstä osana opinnäytetyötään. Kuvauksesta aiheutuneet kustannukset maksaa Oulun kaupunki, sillä edellytyksellä, että videota voidaan käyttää perehdytyksissä ja markkinoinnissa. Yhteistyö Miran kanssa on ollut sujuvaa ja kaikista asioista on pystytty rakentavasti sopimaan. Haastavaa työssä on ollut aihetta koskevan tiedon vähäisyys.

Opinnäytetyön edetessä tarkensimme videon käyttötarkoitusta. Toiveenamme oli, että video avaisi jalkautuvaa nuorisotyötä työmuotona. Esille haluttiin nostaa nuorten ja ohjaajien välinen vuorovaikutus, yhteistyö muiden toimijoiden kanssa, ohjaajien vastuu ja nuoresta välittäminen. Lisäksi halusimme videolta välittyvän sen, kuinka tärkeitä työntekijät nuorille ovat. Edellytimme nuorten osallistamista videon tekemiseen. Kuvaajaksi valittu Moona Komulainen oli hyvä valinta, koska Moona on itse vielä nuori ja hän tuo nuoren näkökulmaa esille. Lisäksi Maikkulan 9-luokan draamaryhmän oppilaat innostuivat asiasta ja osallistuvat aktiivisesti videon tekemiseen esiintyjinä ja käsikirjoittajina.

Mira esitteli lähes valmiin tuotoksen 17.4.2018. Teimme muutamia ehdotuksia ja muutosesityksiä. Kokonaisuudessaan video on onnistunut ja yhteistyö Miran kanssa on ollut toimivaa ja antoisaa. Kiitämme Miraa, Moonaa ja Maikkulan 9-luokan oppilaita ja videossa esiintyneitä ohjaajia onnistuneesta videosta.

9. LOPUKSI

Opinnäytetyöni tekeminen antoi minulle paljon työhöni nuorisohjaajana. Sain syventyä jalkautuvan nuorisotyön parissa ja huomasin työmuodossa paljonkin

kehitettävää. Nuorisotyössä pyritään osallistamaan nuoria toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen. Videon tekemisessä sain nuoria mukaan ja heidän näkökulmaansa jalkautuvaan nuoristyöhön. Liian usein me nuoriso-ohjaajat luulemme tietävämme, mitä nuoret haluavat kysymättä heiltä itseltään, mitä he haluavat? Tässä työssä nuorten ja jalkautuvaa nuorisotyötä tekeviä nuorisotyöntekijöitä on kuultu ja tuotu videolle.

Koko matka alusta näihin loppusanoihin asti on ollut välillä melko väkinäistäkin puurtamista, mutta nyt kun kaikki alkaa olla valmista olen onnellinen, että valitsin tämän aiheen ja päädyin toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Helposti omalle työlehen sokeutuu, kehittämistyö jää vähäiseksi ja nyt kun syvennyin jalkautuvaan nuorisotyöhön, tuli minulle paljon uusia kehittämiskohteita kyseiseen työmuotoon. Video on hyvä alku kehittämistyössä, mutta lisäksi lähtisin kokoamaan Oulun jalkautuvaa nuorisotyötä yhteen nippuun ja tiedon lisäksi jokaisen nähtäväksi. Tässä kirjallisessa osuudessa sain hyvin kaiken tarpeellisen tiedon niputettua ja en aio jättää työtäni lojumaan muistitikulle.

Työni alussa minua askarrutti jalkautuvassa nuorisotyössä, työmuodon tunnettaisuus aikuisten ja nuorten keskuudessa. Tämä opinnäytetyöni selvensi, että työmuodosta on vähän olemassa olevaa tietoa ja ihmiset eivät tiedä mistä tässä työmuodossa on kyse. Video on yksi ”lääke” tähän tietämättömyyteen ja videon monikäytettävyyden vuoksi tieto jalkautuvasta nuorisotyöstä laajenee varmasti. Opinnäytetyöni valmistumisen jälkeen työntekijänä huomasin monia uusia keinoja jalkautuvan nuorisotyön tiedon lisäämiseksi ja kehittämistyön merkitys korostuu entisestään.

Tietoa jalkautuvasta nuorisotyöstä voidaan lisätä sosiaalisessa mediassa, paikallislehteen voisi tehdä jutun jalkautuvasta nuorisotyöstä niin kuin nuorisopalveluiden muistakin toimintamalleista on joskus tehty. Nuorisopalvelut pitävät 6-luokkalisille oppilaille ja heidän vanhemmilleen keväisin 7:lle iltoja ja siihen on hyvä tuoda yhdeksi keskustelun aiheeksi jalkautuva nuorisotyö. Opinnäytetyöni myötä koen, että minulla on velvollisuus huolehtia, että videota käytetään nuorisopalveilla yhtenä työvälineenä ja sen velvollisuuden aion täyttää.

Kehittämistyö onnistui hyvin ja Oulun nuorisopalvelut sai käyttöönsä hyvän työvälineen jalkautuvan nuorisotyön markkinointiin ja työntekijöiden perehdytykseen. Uskon, että tästä työstä hyötyvät eniten nuorisotyöntekijät ja nuoret. Tämä työmuoto ei ollut kovinkaan tuttu nuorille tutkimuksieni mukaan. Nyt kun video on valmis julkaistavaksi, tiedän, että nuoret katsottuaan sen tietävät miksi nuorisohjaajat jalkautuvat heidän luo. Nuorisohjaajien perehdytykseen on Oulun nuorisopalveluiden kiinnitettävä enemmän huomiota ja tehdä työmuoto kiinnostavammaksi, koska kaikki työntekijät jalkautuvat ennemmin tai myöhemmin. Toiset enemmän, kuin toiset.

LÄHTEET

Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi & Nivala, Elina 2012. Osallisuus, kansalaisuus, hyvinvointi. Teoksessa Anu, Gretschel & Tomi, Kiilakoski (toim.) Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisu 118, 9-33.

Huhtajärvi, Piia 2007. Ammatillinen etsivä työ. Teoksessa Tommi, Hoikkala & Anna, Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisu 76, 446-457.

Juntunen, Iina & Ylimys, Susanna 2017. Nuorisotyötä asemilla, kaduilla ja kaupakeskuksissa. Askelmerkkejä löytävään. Aseman lapset Ry Helsinki.

Kiilakoski, Tomi 2016. Hengailun ja kohtaamisen tiloja. Teoksessa Pauliina, Lampela & Mikko, Leppävuori & Ilkka, Puomilahti (toim.) Hengailua, kohtaamista ja olemista, nuoruuden elementtejä ja työmuotoja julkisissa ja puolijulkisissa paikoissa. Kuopio: Offsetpaino L. Tuovinen Ky, 18-19.

Lybeck, Tuula 2011. Monialaisen yhteistyön toteuttaminen. Teoksessa Kimmo Aaltonen (toim.) Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Tallinna: AS Pakett, 25-39.

Lampela, Pauliina 2016. Johdanto. Teoksessa Pauliina, Lampela & Mikko, Leppävuori & Ilkka Puomilahti (toim.) Hengailua, kohtaamista ja yhdessä olemista. Nuoruuden elementtejä ja työmuotoja julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Kuopio: 1 painos Offsetpaino L. Tuovinen Ky, 10-12.

Mettovaara, Hanna 2002. Katutyön historiikki 1981-2002 tietolähteinä on käytetty haastattelujen lisäksi julkaistuja ja julkaisemattomia asiakirjoja. Oulun ammatti-korkeakoulu, sosionomi opiskelijan työharjoittelun raportti.

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät, Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Puuronen Anne, 2014. Etsivän katse, Etsivä nuorisotyö ammattina ja ammatin alan kehittäminen – näkökulmia käytännön työstä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.

Ranta, Jukka & Kuula- Luumi, Arja 2017. Haastattelun keruun ja käsittelyn ABC. Teoksessa Matti, Hyvärinen & Pirjo, Nikander & Johanna, Ruusuvuori (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino, 413-426.

Saarikkomäki, Elsa & Honkatukia, Päivi 2017. Nuorten kohtaaminen vartiointityössä- kontrollia, huolenpitoa, turvaa vai näitä kaikkia. Teoksessa Tommi, Hoikkala & Johanna, Kuivakangas (toim.) Kenen nuorisotyö. Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 42. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196, 172-173.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. 10. uudistettu taitos. Vantaa: Hansaprint Oy

Valli, Raine & Aaltola, Juhani 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus

Vilka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. 4. uudistettu painos. Helsinki: Bookwell Oy

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

ELEKTRONISET LÄHTEET:

Aseman lapset ry 2015. Toimintamuotomme. Viitattu 28.3.2018. <http://www.ase-manlapset.fi/fi/toimintamuotomme/walkers>

Nuoriso kanuuna 2014. Osallisuuden monimuotoisuus. Viitattu 6.4.2018. <http://www.nuorisokanuuna.fi/sites/depot/annualankokastelli091014.pdf>

Opetushallitus 2016. Opetussuunnitelma-valinnaisaineet. Viitattu 20.4.2018.

http://www.oph.fi/ops2016/tiekartta/mita_valinnaisuus_tarkoittaa

OSAO 2018. Mediapalveluiden toteuttaja. Viitattu 27.4.2018.

<http://www.osao.fi/hakijalle/ammattilliset-perustutkinnot/mediapalvelujen-toteuttaja.html>

Suomen ev.lut. seurakunnat 2009. Erityisnuorisotyön toimintaraportti. Viitattu 2.4.2018. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BF864B5C76F30DC7C22576FE002B16D4/\\$FILE/toimintaraportti_2009.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BF864B5C76F30DC7C22576FE002B16D4/$FILE/toimintaraportti_2009.pdf)

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2017. Lainsäädäntö velvoittaa lasten ja nuorten osallisuuteen. Viitattu 9.5.2018.

https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-peheet/johtamisen_tueksi/lasten_ja_nuorten_vaikuttamismahdollisuudet/lainsaadanto

LIITTEET

- 1 nuorten kysely
- 2 ohjaajien haastattelu
- 3 Jalkautuvan nuorisotyön video

LIITE1 NUORTEN KYSELY

KYSELY

Sukupuoli tyttö [] poika []

Ikä: ___ vuotta

Tiedätkö mitä jalkautuva nuorisotyö tarkoittaa? → kyllä [] en []

Onko sinusta hyvä, että aikuiset jalkautuvat

nuorten vapaa-ajan vietto paikkoihin? → kyllä [] ei []

Toivotko saavasi tietoa enemmän

jalkautuvasta nuorisotyöstä? → kyllä [] en []

Mikä kanava olisi hyvä paikka markkinoida

jalkautuvaa nuorisotyötä? → a) Oulun kaupungin verkkosivut

b) Instagram

c) facebook

d) nuorten lehti

e) joku muu some

Mikä? _____

LIITE 2 OHJAAJIEN HAASTATTELUN SAATEKIRJE JA KYSYMYKSET

Hei! Tämä haastattelu tulee Mira Mällisen opinnäytetyöhön, haastattelun lähtien kaikille jalkautuvaa nuorisotyötä tekeville työntekijöille. Haastattelun tuloksia käytän pohjana opinnäytetyöni videon käsikirjoituksessa ja samalla avaan muille työntekijöiden tuntemuksia jalkautumista kohtaan. Tässä tulee kahdeksan kysymystä ja toivon, että vastaat kaikkiin kysymyksiin ja lähetät minulle vastaukset sähköpostiin helmikuun 2018 loppuun mennessä. Kiitos!

1. Mitä jalkautuva nuorisotyö tarkoittaa?
2. Miksi sitä tehdään ja miten sitä tehdään?
3. Mitä sillä on saavutettu?
4. Mitä työntekijältä vaaditaan?
5. Mitä haasteita työhön liittyy?
6. Mitä erilaista on jalkautuvassa nuorisotyössä verrattuna esimerkiksi talotyöhön?
7. Mitä palkitsevaa työssä on?
8. Kuinka hyvin sinut perehdytettiin jalkautuvaan nuorisotyöhön?

LIITE 3 VIDEO JALKAUTUVASTA NUORISOTYÖSTÄ

LINKKI:

<https://youtu.be/kOXuybR4zJQ>